

**Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Baudžiamosios justicijos katedra**

Laimutės Bagdzevičienės,
Neakivaizdinio skyriaus
IV kurso, baudžiamosios justicijos
šakos studentės

Magistro darbas
BAUDŽIAMOJI ATSAKOMYBĖ UŽ VAGYSTĘ
THE CRIMINAL RESPONSIBILITY FOR A THEFT

Vadovas:
Lektorė dr. Andželika Vosyliūtė

Recenzentė:
Doc. dr. Anna Drakšienė

Vilnius 2011

TURINYS

IŽANGA	3
VAGYSTĖS SAMPRATA	6
1.1. Baudžiamosios atsakomybės už vagystę reglamentavimo istorinė raida Lietuvos Respublikoje	6
1.2. Vagystės sąvoka ir rūšys.....	9
2. VAGYSTĖS SUDĖTIS IR KVALIFIKAVIMO PROBLEMOS	12
2.1. Objektas ir dalykas	12
2.2. Objektinioji vagystės pusė	21
2.3. Subjektas	27
2.4. Subjektyvioji vagystės pusė	31
3. VAGYSTĘ KVALIFIKUOJANTYS POŽYMIAI	35
4. VAGYSTĖS ATSKYRIMAS NUO KITŲ NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ NUOSAVYBEI.....	45
4.1. Vagystė ir plėšimas.....	45
4.2. Vagystė ir sukčiavimas.....	47
4.3. Vagystė ir svetimo turto pasisavinimas ar iššvaistymas.....	48
4.4. Vagystė ir radinio pasisavinimas.....	49
5. BAUSMĖS UŽ VAGYSTES IR JŲ SKYRIMAS	50
IŠVADOS	55
LITERATŪROS SĄRAŠAS	57
SANTRAUKA	62
SUMMARY	63

IŽANGA

Nuosavybė, nesvarbu, kokios formos ji yra, užima svarbią vietą visuomenės gyvenime. Todėl kiekviena valstybė suinteresuota, kad joje esanti nuosavybė būtų stiprinama ir saugoma nuo nusikalstamų kėsinių. Kiekvienoje valstybėje ši teisė ginama įvairiomis teisinėmis priemonėmis.

Nuosavybės neliečiamumo užtikrinimas reiškia savininko, kaip subjektyvių teisių ir turtą turėtojo, teisę reikalauti, kad kiti asmenys nepažeistų jo teisių, ir valstybės pareigą ginti bei saugoti nuosavybę nuo neteisėto kėsinosi į ją. Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 17 str. 2 p. skelbia: „Kiekvienas žmogus turi teisę turėti nuosavybę tiek vienas, tiek kartu su kitais. Iš nieko negali būti savavališkai atimta jo nuosavybė.“¹

Nuosavybė yra teisinis gėris, įtvirtintas kiekvienos valstybės teisės normose. Šio teisinio gėrio apsaugą Lietuvoje reglamentuoja aukščiausią juridinę galią turintis teisės aktas – Lietuvos Respublikos Konstitucija (toliau – Konstitucija). Konstitucijos 23 str. 1 d. įtvirtina nuosavybės neliečiamumą, 2 d. – nuostatą, kad nuosavybės teises saugo įstatymai, o 3 d. nustatyta išimtis, kad „nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama.“² Tačiau Konstitucija įtvirtina tik bendrą nuosavybės neliečiamumo principą. Šio gėrio teisinė apsauga reglamentuojama daugelyje teisės šakų: civilinėje, administracinėje ir kt. Baudžiamoji teisė yra paskutinė priemonė (*ultima ratio*) šiam teisiniui gėriui apginti, kai to nebegali užtikrinti kitų teisės šakų normos. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau – LR BK) apibrėžia, kokios veikos pripažįstamos nusikaltimais ir baudžiamaisiais nusižengimais nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, uždraudžia šias veikas ir nustato už jų padarymą atsakomybę.

Ši tema aktuali tuo, kad vagystė – viena iš visais laikais dažniausiai padaromų turtinių nusikalstamų veikų, padarančių žalą nuosavybei ar sukeliančių tokios žalos grėsmę, ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse. Statistikos duomenys liudija, kad Lietuvoje užregistruotų vagysčių skaičius nuolat didėja: 2003 m. vagysčių užregistruota 15,4 proc. daugiau nei 2002 m., o 2004 m. – 4 proc., vagysčių padarytų įsibraunant į gyvenamąsias patalpas 2003 m. – 22,7 proc. daugiau, 2004 m. – 7 proc.; vagysčių iš parduotuvių ir kitų prekybos vietų 2003 m. – 82,7 proc. daugiau, 2004 m. – 4,1 proc.,

---

¹ 1948 m. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 10]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=278385&p_query=&p_tr2=>

² Valstybės žinios, 1992, Nr.33-1014.

vagysčių iš transporto priemonių 2003 m. – 9,8 proc. daugiau, 2004 m. – 27,4 proc.³ 2007 m. buvo užregistruotos 33956, 2008 m. – 38422, 2009 m. – 39566 vagystės.⁴ Beveik pusę visų per 2009 m. užregistruotų nusikalstamų veikų sudarė vagystės.⁵ Statistikos duomenimis 1998 - 2002 metų laikotarpiu Olandijoje vidutinis užregistruotų vagysčių skaičius 100 tūkst. gyventojų – 4599. Iš trijų Baltijos valstybių didžiausias vagysčių koeficientas teko Lietuvai. Vagysčių lygis įvairiose šalyse rodo, kad visgi labiausiai vagystės paplitusios Vakarų Europos šalyse. Tačiau, tokiose šalyse kaip Vokietija, Olandija, Italija, Anglija ir Velsas, Ispanija, gyventojams daug rūpesčių kelia vagys, kurie nėra tų šalių gyventojai ir dažniausiai gyvena nelegaliai, vagystėmis pelnydamiesi pragyvenimui.⁶

Vagystė - dažniausiai nepilnamečių padaroma nusikalstama veika. 2009 m. beveik pusę (47,6 proc.) nepilnamečių įvykdytų nusikalstamų veikų sudarė vagystės – 1915. Vaikai taip pat daugiausia nukentėję nuo vagysčių ir plėšimų. 2009 m. nuo vagysčių nukentėjo 654 (20,3 proc.) vaikų, nuo plėšimų – 581 (18 proc.).⁷ Vagystės mūsų šalyje užima apie 80 procentų visų padaromų nusikalstamų veikų nuosavybei, turtinėms teisėms bei turtiniams interesams. Yra daug vagystės rūšių (smulkioji, nedidelės arba didelės vertės turto, atviroji, slaptoji, įsibraunant į patalpą ir pan.), padarymo būdai nuolat „tobulėja“, o vagys išūlėja.

Teisingas nusikalstamų veikų kvalifikavimas pagal LR BK 178 str. nuostatas kelia ne mažai problemų. Šių nuostatų taikymas yra nevienareikšmiškas. Didėjantis vagysčių skaičius, jų rūšių ir padarymo būdų įvairovė - viena iš pagrindinių diskusijų dėl šios nusikalstamos veikos sudėties požymių supratimo, atpažinimo ir interpretavimo priežasčių.

Nors vagystė baudžiamosios teisės šaltiniuose analizuojama nuo seniausių laikų, tačiau praktikoje ir šiandien susiduriama su sunkumais vertinat šios nusikalstamos veikos požymius, bei atibojant ją nuo kitų panašių nusikalstamų veikų nuosavybei.

---

³ KIŠKIS, A. Nusikalstamumas Lietuvoje: ką pakeitė teisės reforma. *Jurisprudencija*, 2006, nr. 3(81), p.34.

⁴ *Nusikalstamumas Lietuvoje pernai augo- ATN. lt.* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 11]. Prieiga per internetą: <<http://kriminalai.atn.lt/straipsnis/17338/nusikalstamumas-lietuvoje-pernai-augo>>

⁵ *Nusikalstamumo lygis šalyje išlieka aukštas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 11]. Prieiga per internetą: <<http://apielietuva.info/2010/03/05/nusikalstamumo-lygis-salyje-islieka-aukstas/>>

⁶ *Polizeiliche Kriminalstatistik 2002 Bundesrepublik Deutschland. Bundeskriminalamt* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 11]. Prieiga per internetą: <<http://www.bundeskriminalamt.de/pks/pks2002/index2.html>>

⁷ *Statistinių duomenų apie 2009 m. užregistruotas nusikalstamas veikas, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai, apie nepilnamečius, kurie įtariami (kaltinami) padarę nusikalstamą veiką, bei nuo nusikalstamų veikų nukentėjusius vaikus, analizė* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 02 01]. Prieiga per internetą:

<[http://www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu_failai/Rysiu su visuomene sk/visokie/ataskaita apie vaikus 2009 pat.pdf](http://www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu_failai/Rysiu_su_visuomene_sk/visokie/ataskaita_apie_vaikus_2009_pat.pdf)>

Darbas naudingas baudžiamojo įstatymo taikymui praktikoje, darant baudžiamojo įstatymo pataisas, kaip mokomoji medžiaga teisės studentams.

Šio darbo tyrimo objektas – baudžiamoji atsakomybė už vagystę.

Tyrimo tikslas – atskleisti ir išanalizuoti vagystės sampratą, sudėtį, vagystę kvalifikuojančius požymius, vagystės skirtumus nuo kitų nusikalstamų veikų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, vagystės kvalifikavimo problemas, bausmių už vagystę reglamentavimą ir skyrimą pagal Lietuvos Respublikos baudžiamuosius įstatymus ir palyginti šią veiką su vagystės reglamentavimu užsienio valstybėse.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti įstatymų, reglamentuojančių baudžiamąją atsakomybę už vagystę Lietuvos Respublikoje, istorinę apžvalgą.

2. Atskleisti vagystės sudėtį, vagystę kvalifikuojančius požymius pagal Lietuvos Respublikos baudžiamuosius įstatymus.

3. Išanalizuoti vagystės praktinio kvalifikavimo problemas.

4. Apžvelgti bausmių už vagystę reglamentavimą ir skyrimą.

5. Nustatyti vagystės skirtumus nuo plėšimo, turto pasisavinimo ir iššvaistymo, radinio pasisavinimo .

6. Palyginti vagystės reglamentavimą Lietuvoje ir užsienio valstybėse.

Darbe bus naudojami šie **tyrimo metodai:**

Loginio ir tiriamojo metodų pagalba bus atskleidžiama baudžiamosios atsakomybės už vagystę samprata, sudėtis, kvalifikuojantys požymiai, skirtumai nuo kitų nusikalstamų veikų nuosavybei, analizuojama kvalifikavimo praktika, apžvelgiamas bausmių reglamentavimas ir skyrimas remiantis Lietuvos Respublikos baudžiamaisiais įstatymais ir pateikiamos išvados.

Taikant lyginamąjį metodą bus palyginta baudžiamosios atsakomybės už vagystę reglamentavimas pagal Lietuvos Respublikos ir užsienio šalių baudžiamuosius įstatymus.

Istoriniu metodu bus atskleidžiama baudžiamosios atsakomybės už vagystę raida Lietuvos Respublikoje, nagrinėjant vagystę reglamentuojančius įstatymus dabar ir praeityje.

Darbe bus naudojami šie **šaltiniai:** Lietuvos Respublikos ir užsienio šalių baudžiamieji įstatymai, baudžiamosios teisės literatūra ir vadovėliai, Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Teismo nutarimai, susiję su darbo tema, ir kitų Lietuvos Respublikos teismų praktika analizuojamais klausimais.

1. VAGYSTĖS SAMPRATA

1.1. Baudžiamosios atsakomybės už vagystę reglamentavimo istorinė raida Lietuvos Respublikoje

Lietuvos įstatymuose nuosavybės teisės gynimas įtvirtinamas jau XIV amžiuje. Nusikaltimai nuosavybei buvo reglamentuojami Pamedės ir Kazimiero teisyne, visuose trijuose 1529, 1566 ir 1588 metų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Statutuose.⁸

1340 m. išleistame Pamedės teisyne, viename iš Lietuvos feodalinės teisės šaltinių, pagrindinis dėmesys buvo skiriamas trimis nusikaltimų nuosavybei rūšims: vagystėms, plėšimams ir turto sužalojimams. Pamedės teisynas skyrė atvirąją ir slaptąją vagystes, tačiau nedarė skirtumo tarp jų nusikaltimo pavojingumo požiūriu. Nusikaltimo pavojingumą lėmė žalos dydis. Skiriant bausmę daromas skirtumas tarp daiktų, kurių vertė yra mažesnė kaip pusė ketvirčio markės, vagystės (68 str. ir 76 str.), taip pat dėl arklio vagystės (51 str. ir 115 str.). Buvo numatyta, kad jeigu vagystė buvo padaryta atvirai, reikėjo mažiau liudininkų kaltei įrodyti nei tais atvejais, kai tie patys veiksmai buvo padaryti slapta (99 str.). Įdomu tai, kad asmuo apkaltinęs kitą asmenį vagyste ir apie tai per metus ir 1 dieną nepranešęs teismo pareigūnams, turėjo pats už tą vagystę atsakyti (96 str.). Bandytas padėti vagiui išvengti atsakomybės taip pat buvo prilyginamas vagystei (84 a str.). Netgi vogto daikto gražinimas be pono žinios buvo baudžiamas (51 str.). Svarbus kaltės įrodymas buvo surastas pavogtas daiktas.⁹

1468 m. išleistas Kazimiero teisynas yra vienas iš didžiojo kunigaikščio teisės aktų, kurio baudžiamosios normos apima vien turtinius nusikaltimus. Iš 25 šio Teisyno straipsnių – 17 skirta vagystei. Į turto vagystės sąvoką, be įprastų daiktų, įeina ir nelaisvieji valstiečiai. Tokie atvejai, kai valstiečiai pabėgdavo nuo pono ir kitas asmuo juos pas save apgyvendindavo arba kai juos prisiviliodavo iš kito pono, buvo traktuojami kaip vagystė. Vagyste buvo laikoma ir paklydusio gyvulio arba rastų daiktų pasisavinimas, kai jų po viešo paskelbimo niekas neatsiėmė. Vertingiausiais daiktais buvo laikomi karvė, arklys, žirgas. Miško savavališkas kirtimas ir turto atėmimas užpuolant, nepriskiriami nei prie plėšimų, nei prie atvirosios vagystės. Ši norma nukreipta prieš feodalų savivalę, kai kilę jų turtiniai ginčai buvo sprendžiami jėga. Pagal teisyną turto

⁸ DRAKŠIENĖ, A.; STAUSKIENĖ, E. *Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose*. Mokomoji priemonė. Vilnius, 1998, p. 10, 37.

⁹ MAKSIMAITIS, M., et al. *Lietuvos teisės istorija*. Vilnius, 2002, p. 47, 48.

vagystė yra aktyvus veikimas, o vagystė pasisavinant – ir neveikimas, nes rastas daiktas turėjo būti nugabentas į kunigaikščio kiemą. Vogimo būdas nusikaltimui kvalifikuoti įtakos neturėjo. Kazimiero teisyne vagyste suprantamas tiek atviras, tiek ir slaptas svetimo turto paėmimas. Nors specialiai atskirtos vagystės rūšys nėra išskiriamos, tačiau teisyne esanti nuoroda leidžia manyti, kad atviroji vagystė lengvino kaltės įrodymą.

Priešingai nei Prūsų teisyne, nusikaltėlis, kaip nusikaltimo subjektas, visiškai atirbojamas nuo šeimos. Šeima už savo nario vagystę privalėjo atsakyti tik tada, kai apie jo nusikaltimą žinojo arba vogtu daiktu pasinaudojo. Nusikaltimo subjektai galėjo būti ir bajorai, ir visi nuo jų priklausomi žmonės.¹⁰

Visuose trijuose Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės statutuose turto gynimui buvo skiriamas ypatingas dėmesys. Teigiama, kad baudžiamosios teisės požiūriu statutai atspindėjo naują raidos etapą, kuriame išryškėjo valstybės požiūris į nusikaltimą ir bausmę, kaip viešosios teisės institutus.¹¹ Statutai visapusiškai reglamentavo vagystę ir turto grobimą. Bausmės vagiui dydis priklausė nuo pagrobto turto vertės ir vagystės kartotinumui. Pavogęs arklį ar trečią kartą pavogęs, kad ir mažavertį daiktą, vagis buvo baudžiamas mirties bausme. Vagyste buvo pripažįstamas ir nelaisvų žmonių išvedimas arba pagrobimas.

Nuo 1840 iki 1917 metų Lietuvos teritorijoje galiojo senasis Rusijos bausmių statusas. 1903-1940 metais Lietuvoje galiojo 1903 m. Rusijos baudžiamasis statusas. Karo metu jį įvedė vokiečių okupacinė valdžia, o vėliau Lietuvos Taryba ir Laikinis Seimas nustatė tolesnį jo galiojimą. Lietuvai tapus nepriklausoma valstybe, buvo nutarta palikti galioti Rusijos įstatymus tiek, kiek jie neprieštarauja Lietuvos Konstitucijai ir visuomenės interesams. Iki 1940 m. buvo padaryti tam tikri pataisymai. Statusas galiojo visoje Lietuvos teritorijoje, išskyrus Klaipėdos kraštą. Nusikaltimai nuosavybei to meto teisės literatūroje buvo vadinami nusikaltimais turtui. Šie nusikaltimai Baudžiamajame statute buvo reglamentuoti gana detalai. Jame nusikaltimai turtui buvo išdėstyti šešiuose skyriuose. Vagystė buvo reglamentuojama tame pačiame XXXII skyriuje kaip ir plėšikavimas bei turto prievartavimas. Pažymėtina, kad daugelio straipsnių redakcija išliko ir šiandien galiojančiame LR BK (pavyzdžiui, vagystės samprata).¹²

---

¹⁰ *Kazimiero teisyne* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 10]. Prieiga per internetą: <<http://lt.wikipedia.org/wiki/>>

¹¹ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 326, 341.

¹² DRAKŠIENĖ, A.; STAUSKIENĖ, E. *Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose*. Mokomoji priemonė. Vilnius, 1998, p. 7, 10, 11.

Nuo 1940 metų iki 1961 metų Lietuvos teritorijoje galiojo 1926 metų Rusijos Federacijos baudžiamasis kodeksas. Jis įsigaliojo 1940 m. gruodžio 1 d., o iki tol taikomi baudžiamieji įstatymai neteko galios. Šis baudžiamasis kodeksas nusikaltimus nuosavybei reglamentavo viename skyriuje: „Turtiniai nusikaltimai“.

1958 m. buvo priimti TSRS ir sąjunginių respublikų baudžiamųjų įstatymų pagrindai. 1961 m. šio įstatymo pagrindu buvo priimtas LTSR baudžiamasis kodeksas, kuris galiojo ir Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

Tačiau baudžiamosios teisės normų dvilypumas (išskiriant vieną iš nuosavybės formų) prieštaravo bendriems baudžiamosios teisės principams, nes už panašius nusikaltimus nuosavybei asmenys buvo baudžiami skirtingai. Baudžiamosios atsakomybės diferencijavimas, atsižvelgiant į skirtingas nuosavybės formas, neatitiko Konstitucijoje, taip pat kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtinto visų nuosavybės formų lygybės prieš įstatymą principo. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – LR CK) 142 str. buvo nustatyta, kad „Lietuvos Respublika garantuoja visiems savininkams vienodą teisių gynimą“. Visa tai sąlygojo, kad Lietuvos Respublikos 1994 m. liepos 19 įstatymu Nr. 1-1551 „Dėl Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso, Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimo ir papildymo“ daugelis LR BK straipsnių iš esmės buvo pakeisti. Baudžiamoji atsakomybė už nusikaltimus nuosavybei buvo reglamentuota viename BK specialiosios dalies XII skirsnyje. Nemažai veikų buvo dekriminalizuota (pavyzdžiui, smulkusis valstybinio ar visuomeninio turto grobimas). Pakeistas požiūris į grobimo dalyką. Juo laikomi ne materialūs daiktai, į kuriuos įdėtas žmogaus darbas, o materialūs daiktai, į kuriuos asmuo turi nuosavybės teisę, dėl ko jie kaltininkui yra svetimi ir jis neturi teisės jų užvaldyti.¹³ Šiuo įstatymu buvo sugrįžta prie Nepriklausomos tarpukario Lietuvos Baudžiamojo statuto nuostatų – atsisakyta atvirosios vagystės kaip savarankiško nusikaltimo reglamentavimo.¹⁴

Tačiau Rusijoje ir šiandien atvira vagystė yra savarankiškas nusikaltimas. Rusijos BK 161 str. atskirai reglamentuoja atvirą vagystę kaip atvirą svetimo turto užvaldymą.¹⁵

---

¹³ DRAKŠIENĖ, A.; STAUSKIENĖ, E. *Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose*. Mokomoji priemonė. Vilnius, 1998, p. 7, 13.

¹⁴ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 342.

¹⁵ МИХЛИН, В.И., et al. *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008, с. 261.

1.2. Vagystė sąvoka ir rūšys.

Vagystės sąvoka analizuojama nuo romėnų teisės laikų. Romėnų sąvoka *furtum* buvo daug platesnė negu vagystė mūsų laikų prasme. Vagyste tais laikais buvo suprantamas bet koks neteisėtas savanaudiškas svetimo kilnojamojo daikto pasisavinimas. Todėl ji apimdavo ne tik tai tuos atvejus, kurie dabar laikomi vagyste, bet ir plėšimus sukčiavimus, pasisavinimus patikėtų daiktų bei radinių ir kt. Tokia plati vagystės sąvoka buvo ir kanonų teisėje.¹⁶

Aiškliai juridiskai apibrėžta vagystės sąvoka pirmą kartą pavartota germanų teisėje. Germanų teisėje vagystė buvo vertinama kaip niekingas darbas, svetimo daikto neteisėtas paėmimas slapčia.¹⁷ F. Listas rašė „vagystė – tai svetimo kilnojamojo daikto pagrobimas turint tikslą neteisėtai jį pasisavinti.“ Beveik visų šalių baudžiamieji įstatymai perėmė germanų teisės vagystės sąvoką ir atskyrė ją nuo kitų nusikaltimų: plėšimo, sukčiavimo, prievartavimo.

Tarpukario Lietuvoje pagal Baudžiamąjį statutą už vagystę atsakė tas, kas buvo pagrobęs, slapta arba atvirai, svetimą kilnojamąjį turtą, norėdamas jį pasisavinti. Pagrindinis skirtumas nuo tuo metu galiojusios vokiškosios vagystės sąvokos buvo tas, kad Baudžiamasis statutus akcentavo ne „svetimą kilnojamąjį daiktą“, bet panaudojo platesnę svetimo turto sąvoką.

1961 m. LTSR BK nusikaltimai nuosavybei buvo skirstomi į dvi dalis: „Nusikaltimai socialistinei nuosavybei“ ir „Nusikaltimai asmeninei piliečių nuosavybei“. Dėl šios priežasties egzistavo dvi vagystės sąvokos: 1) vagystė – tai slaptas valstybinio ir visuomeninio turto pagrobimas, turint tikslą jį pasisavinti ir 2) vagystė – tai slaptas asmeninio piliečių turto pagrobimas, turint tikslą jį pasisavinti. Pažymėtina, kad atviroji vagystė tuo metu buvo laikoma savarankiška nusikaltimų nuosavybei forma.¹⁸

Pagal naująjį BK Lietuvoje vagyste yra laikomas slaptas ar atviras, neatlygintinis, neteisėtas svetimo turto pagrobimas turint tikslą jį pasisavinti.¹⁹

Baudžiamosios teisės teorijoje pateikiama daug vagystės rūšių. Vagystės rūšys skiriamos pagal įvairius kriterijus (pavyzdžiui, dalyką, padarymo būdą, veikos pavojingumą). LR BK 178 str. numato, kad vagystė gali būti padaroma: pagrobiant

¹⁶ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 341.

¹⁷ DRAKŠIENĖ, A.; STAUSKIENĖ, E. *Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose*. Mokomoji priemonė. Vilnius, 1998, p. 37.

¹⁸ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 41, 342.

¹⁹ IVOŠKA, G., et al. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, 178 str., p. 280.

svetimą turta: slapta ar atvirai, įsibraunant į patalpą, saugyklą, saugomą teritoriją, viešoje vietoje pagrobiant svetimą turta iš asmens drabužių, rankinės ar kitokio nešulio (kišenvagystė), arba pagrobiant automobilį, pagrobiant didelės arba nedidelės vertės svetimą turta, didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčias vertybes, arba dalyvaujant organizuotoje grupėje.²⁰

Pagal veikos pavojingumą skiriamos šios vagystės rūšys: vagystė kaip nusikaltimas, kaip baudžiamasis nusižengimas ir kaip administracinės teisės pažeidimas.

Nusikaltimu pripažįstama vagystė, kai pagrobto turto vertė viršija 3 MGL dydžio sumą, bet neviršija 250 MGL dydžio sumos ir nėra veiką kvalifikuojančių požymių (LR BK 178 str. 1 d.). Jei pagrobto turto vertė viršija 250 MGL dydžio sumą, vagystė laikoma itin kvalifikuotu nusikaltimu (LR BK 178 str. 3 d.). Jei vagystės metu pagrobto turto vertė viršija 1 MGL dydžio sumą, bet neviršija 3 MGL dydžio sumos, vagystė pripažįstama baudžiamuoju nusižengimu (LR BK 178 str. 4 d.), išskyrus atvejus, kai yra veiką kvalifikuojančių požymių. Jei yra veiką kvalifikuojančių požymių, nepriklausomai nuo pagrobto turto vertės, vagystė pripažįstama nusikaltimu ir kvalifikuojama pagal tą LR BK 178 str. dalį, kuri numato vagystę kvalifikuojantį požymį.²¹ Turto, kurio vertė neviršija 1 MGL dydžio sumos, pagrobimas laikomas smulkiaja vagyste. Lietuvos Respublikos Administracinių teisių pažeidimų kodekso (toliau – LR ATPK) 50 str. nurodoma, kad smulkusis svetimimo turto pagrobimas vagystės būdu, kai nėra LR BK 178 str. numatytų sunkinančių aplinkybių, pripažįstamas administraciniu teisės pažeidimu.²²

Darytina išvada, kad vagystės kaip nusikaltimo, kaip baudžiamąjo nusižengimo ir kaip administracinės teisės pažeidimo pagrindinis atskyrimo kriterijus – pagrobto turto vertė.

Pažymėtina, kad vagystės skirstymas į rūšis turi ne tik teorinę, bet ir praktinę reikšmę. Pavyzdžiui, skiriasi nusikaltimo ir baudžiamąjo nusižengimo baudžiamosios teisinės atsakomybės ribos (BK 21 str. nenumato baudžiamosios atsakomybės už rengimąsi padaryti baudžiamąjį nusižengimą), bausmių rūšys ir dydžiai (LR BK 42 str.), senaties terminai (negali būti priimtas apkaltinamasis teismo nuosprendis, jei praėję treji metai, kai buvo padarytas baudžiamasis nusižengimas (LR BK 1 d. 1 p.), skiriant bausmę ir kt. Baudžiamąjo nusižengimo padarymas neužtraukia teistumo (LR BK 97 str.).

Visgi praktikoje teismams kyla problemų atskiriant vagysčių rūšis.

²⁰ Valstybės žinios, 2000, Nr. 89 – 2741.

²¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo byloje.

²² Valstybės žinios, 1985, Nr. 1 – 1.

Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 7 teisėjų kolegija 2007 m. gegužės 29 d. nutartimi baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-232/2007, panaikino Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. rugsėjo 20 d. nutartį ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka, nes: BK 178 straipsnio 2 dalyje numatyti vagystę kvalifikuojantys požymiai daro veiką pavojingesnę, todėl, esant bent vienam iš jų, net ir pagrobus mažesnės nei 1 MGL bei nedidelės vertės turtą, veika kvalifikuojama pagal BK 178 straipsnio 2 dalį.

Kasatorius prašė panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir perduoti baudžiamąją bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka, motyvuodamas tuo, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai, neįvertinęs to, jog išteisintieji D.P., D.M. ir A.S. apgaulės būdu įsibrovė į M. G. gyvenamąjį namą, siekdami pagrobtį ten laikomas cigaretes, konstatavo, kad D. P., D. M., A. S. negali būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn už teisėtai laikytų 100 pakelių cigarečių „Saint George Lights“ vagystę, nes šių cigarečių 100 pakelių vertė yra mažesnė nei 1 MGL.²³

---

²³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus išplėstinės septynių teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 29 d. nutartis b. b. Nr. 2K-7-232, 2007.

2. VAGYSTĖS SUDĖTIS IR KVALIFIKAVIMO PROBLEMOS

Kad padarytą veiką - vagystę galėtume pavadinti nusikalstama veika, o asmenį nusikaltėliu, nepakanka įvertinti vien tik išorinę, matomą elgesio pusę. Vertinant žmogaus elgesį kaip nusikalstamą ar nenusikalstamą, baudžiamojoje teisėje naudojamas nusikalstamos veikos sudėties modelis. Remiantis šiuo modeliu, išvadai dėl nusikalstamo ar nenusikalstamo veikos pobūdžio padaryti būtina nustatyti nusikalstamos veikos sudėties buvimą kaltininko veikoje, t.y. faktą, kad asmens poelgyje yra visi įstatyme numatytos ir uždraustos veikos požymiai. Taigi nusikalstamos veikos sudėtis – tai pavojingos veikos priešingumo baudžiamajai teisei juridinė išraiška. Ji apima taip pat ir psichines nematomas veikos puses.

Nusikalstamos veikos sudėties modelį pirmiausia naudoja įstatymų leidėjas, kriminalizuodamas pavojingą veiką, priimdamas įstatymą ir jame formuluodamas nusikalstamos veikos požymius kaip nusikalstamos veikos sudėtį.

Remiantis Lietuvos baudžiamąja teise, nusikalstamos veikos sudėtis yra vienintelis baudžiamosios atsakomybės pagrindas.²⁴ Šis principas yra įtvirtintas LR BK 2 str. 4 d., „pagal baudžiamąjį įstatymą atsako tik tas asmuo, kurio padaryta veika atitinka baudžiamojo įstatymo numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį.“

Nusikalstamos veikos sudėtį sudaro šie elementai: nusikalstamos veikos objektas, nusikalstamos veikos dalykas, nusikalstamos veikos objektyvioji pusė, nusikalstamos veikos subjektas ir nusikalstamos veikos subjektyvioji pusė.

2.1. Objektas ir dalykas

Nusikalstamos veikos objektas yra tai, į ką nukreipta pavojinga veika, ir kartu tai, ką įstatymų leidėjas nori apsaugoti baudžiamuoju įstatymu.²⁵ Nusikalstamos veikos LR BK specialiojoje dalyje grupuojamos į skyrius. Grupavimo pagrindas – vertybės, kurias saugo baudžiamasis įstatymas. Rūšinio objekto pagrindu yra sudarytas LR BK specialiosios dalies XXVIII skyrius „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams“. Vagystė priskiriama šio skyriaus nusikalstamų veikų grupei. Tačiau baudžiamosios teisės literatūroje vagystės tiesioginiu objektu yra laikoma tik nuosavybė, t.y. savininko, kaip subjektyviųjų teisių į turtą turėtojo, teisė valdyti,

---

²⁴ PIESLIAKAS, V. *Mokymas apie nusikaltimą ir nusikaltimo sudėtį*. Mokymo leidinys. Vilnius, 1996, p. 32, 33.

²⁵ *Ibid.* p.36.

naudotis ir disponuoti turtu. Sąvoka „nuosavybė“ apima ir teisėto turto valdytojo, kuris, nors ir nėra savininkas, bet valdo turtą pagal įstatymus arba pagal sutartį, teisę valdyti ir naudotis turtu.²⁶ Nuo 1995 metų nuosavybės forma reikšmės veikos kvalifikavimui neturi. Kaip nurodo A. Drakšienė, vagystės objektu pripažįstama „šalyje egzistuojanti visų formų ir rūšių nuosavybė.“²⁷ Vagystės objektas yra konkreti nuosavybė: viešoji (valstybės ar savivaldybės), privati (fizinių ar juridinių asmenų), mišrioji., kurią kiekvienoje baudžiamojoje byloje būtina nustatyti, kadangi, pirma, ji yra būtinas įrodinėjimo dalykas, o antra, turi reikšmės kai kurių nusikaltimą kvalifikuojančių požymių inkriminavimui, pavyzdžiui, vagystė, padaryta įsibraunant į gyvenamąją patalpą.²⁸

Reikia paminėti, kad ir užsienio valstybėse, pavyzdžiui Prancūzijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Estijoje, pagal šių šalių baudžiamuosius įstatymus, vagystės objektu taip pat yra laikoma nuosavybė (individualaus ar kolektyvinio naudojimo).

Vagystės dalykas aiškiai nurodytas LR BK 178 str. – tai svetimas turtas. Tačiau skirtingose valstybėse vagystės dalykas suprantamas skirtingai. Rusijoje, Estijoje, Latvijoje analogiškai kaip ir Lietuvoje vagystės dalyku yra laikomas svetimas turtas. O štai Lenkijoje ir Ispanijoje – svetimas kilnojamas daiktas. Prancūzijos baudžiamojo kodekso 311-1 str. nurodyta, kad vagystės dalykas – svetimas daiktas.²⁹ Danijos BK 276 str. vagystės dalyku yra laikomas bet koks materialus daiktas.³⁰ Toks reglamentavimas suponuoja, kad daugelyje valstybių vagystės dalyku laikomas svetimas daiktas ir tik nedaugelyje – svetimas turtas.

Kaip pastebi O. Fedosiuk, teisinę turto prigimtį geriausiai atskleidžia vadinamoji juridinė turto samprata. Ši samprata turtu pripažįsta daiktų, turtinių teisių ir pareigų visumą arba turtinį asmens aktyvą ir pasyvą kaip visumą. Rusijos civilistas K. Pobedonoscevas dar XIX amžiuje siūlė suvokti turtą abstrakčiai, kaip asmens ūkį, kurio vertė priklauso nuo daugybės atsitiktinumų ir nuolat keičiasi, kaip abstraktų ekonominį aktyvą ir pasyvą.³¹ Johannes Wessels teigia, nors turto sąvoka nustatoma remiantis civilinės teisės nuostatomis, paprastai savo esme baudžiamosios teisės sąvokos yra savarankiškos ir aiškinant baudžiamuosius įstatymus būtina atsižvelgti tik į jų apsauginę funkciją, nekreipiant dėmesio į tai, kokią reikšmę vienas ar kitas baudžiamosios veikos

²⁶ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 331.

²⁷ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 18.

²⁸ PAVILONIS, V. et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 332.

²⁹ *Уголовный кодекс Франции*. Санкт-Петербург, 2002, с. 280.

³⁰ *Уголовный кодекс Дании*. Санкт-Петербург, 2001.

³¹ FEDOSIUK, O. Nuosavybė ir turtas Civiliniame ir baudžiamajame kodeksuose. *Jurisprudencija*, 2002, nr. 28.

požymių turi už baudžiamosios teisės ribų.³² A. Drakšienė nurodo, kad paprastai vagystės dalykas yra konkretūs daiktai, kuriems būdinga visuma socialinių, ekonominių, fizinių bei teisinių požymių. Kiekvienas daiktas turi savo visuomeninę paskirtį, formą ir tūrį, teisinę priklausomybę bei materialaus įvertinimo pinigine išraišką. Būtent turto kaina dažnai parodo konkrečią jo naudą ir vertę visuomenėje.³³ Daiktas paprastai priklauso fiziniam ar juridiniam asmeniui ar valstybei, savivaldybėms. Svarbu tai, kad baudžiamajame įstatyme vartojama turto sąvoka yra platesnė nei daikto sąvoka. Turto sąvokai priskiriama ir civilinėje apyvartoje esanti įvairių rūšių energija, dujos, deguonis ir t.t.³⁴ Tačiau šios vertybės nėra vagystės dalykas. Atsakomybė už neteisėtą naudojimąsi šiuo turtu numatyta naujojo LR BK 179 str., nors 1961 m. LR BK elektros energija buvo laikoma vagystės dalyku.

Analogiškas reglamentavimas yra Estijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Švedijoje. Estijos BK 145² str. numatoma baudžiamoji atsakomybė už savavališką naudojimąsi dujomis, skystu kuru arba energija.³⁵ Vokietijos BK 248c str. yra nustatyta, kad tas, kas tyčia neteisėtai prisijungs ir naudosis elektros energiją iš svetimo įrenginio, kad ta energija naudotųsi pats ar trečiasis asmuo, yra baudžiamas.³⁶ Ispanijos BK 255 str. papildomai detalizuoti neteisėto elektros energijos, dujų, vandens, ryšių ir kitų komunikacijų užvaldymo būdai, pavyzdžiui, panaudojant apgaulėi skirtą įrenginį.³⁷ Kai kuriose užsienio šalyse elektros energija ir šiandien yra vagystės dalykas. Prancūzijos BK 311-2 str. energijos pagrobimas, padaręs žalos kitam asmeniui, prilyginamas vagystei.³⁸ Rusijos Federacijos BK 158 str. 3 d. vagystės dalyku pripažįstama dar ir nafta bei dujos.³⁹ Lenkijos BK 278 str. 5 paragrafe taip pat įtvirtinta baudžiamoji atsakomybė už energijos vagystę.⁴⁰

Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką turtas kaip vagystės dalykas yra svetimas turtas. Tai turintys vertę bei fizinius parametrus (gabaritus, svorį, skaičių, kieki)

³² WESSELS, J. *Baudžiamoji teisė: Baudžiamoji veika ir jos struktūra*. Bendroji dalis. Vilnius, 2003, p. 37.

³³ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 18.

³⁴ IVOŠKA, G., et al. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, 178 str., p. 280.

³⁵ *Уголовный кодекс Эстонской Республики*. Санкт-Петербург, 2001.

³⁶ *Deutsch Strafgesetzbuch* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 20]. Prieiga per internetą:

< <http://www.datenschutz-berlin.de/recht/de/rv/szprecht/stgb/index.htm> >

³⁷ *Уголовный кодекс Испании*. Москва, 1998.

³⁸ *Уголовный кодекс Франции*. Санкт-Петербург, 2002, c.280.

³⁹ МИХЛИН, В.И., et al. *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008, c. 253.

⁴⁰ *Уголовный кодекс Республики Польша*. Санкт-Петербург, 2001, c. 186.

daiktai (pvz. namų apyvokos daiktai, transporto ir gamybos priemonės, asmeniniai daiktai, taip pat pinigai ir vertybiniai popieriai).⁴¹

Rusijos baudžiamosios teisės literatūroje nurodoma, kad turtas kaip vagystės dalykas yra daiktai arba kitokie materialaus pasaulio dalykai, kurie pagaminti žmogaus darbu ir kurie turi objektyvią materialią arba dvasinę vertę.⁴² Vadinasi Rusijoje vagystės dalyku gali būti ne tik materialiai vertingi daiktai, bet ir daiktai, kurie objektyvios ekonominės vertės neturi, bet yra reikšmingi, „brangūs“ jų savininkui, pavyzdžiui, dienoraštis, ar kaip mylimos senelės atminimas, jos plaukų segtukas.

O.Fedosiuk skiria penkis reikalavimus, keliamus sąvokai „turtas“ kaip vagystės dalykui: tai jo materialumas, kilnojamas pobūdis, ekonominė vertė, priklausomumas kitam asmeniui, taip pat turto atskirtumas nuo gamtinės aplinkos.

Turto materialumo požymis reiškia, kad toks turtas turi tam tikrą korpusą, yra erdvinis daiktas (lot. *res corporales*)⁴³, kad jį galima paimti rankomis ar tam pritaikytais prietaisais, o ne vien pajusti ar paliesti. Todėl vagystės dalyku negali būti intelektinės veiklos rezultatai, pavyzdžiui, dainos melodija.⁴⁴ Tačiau tai diskusijų vertas klausimas. Juk beveik kiekvienas intelektinės veiklos rezultatas įgauna vienokią ar kitokią materialią formą, pavyzdžiui, paveikslas, skulptūra, tos pačios dainos melodijos užrašymas natomis popieriuje, įrašymas į kompiuterinę ar kitą laikmeną – diskelį, knygos rankraštis. LR BK 191 str. numatyta atsakomybė tik už intelektinės veiklos rezultato autorystės pasisavinimą ar viešą paskelbimą. Bet praktikoje labai dažnai pasitaiko, kad intelektinės veiklos rezultatas materialia išraiška (natos popieriuje, dainos melodija diskelyje, knygos rankraštis) pagrobiamas vieno asmens, o autorystė pasisavinama kito. Atsižvelgiant į tai, kad vagystės dalyku negali būti intelektinės veiklos rezultatas, pagrobėjo atsakomybė yra neproporcinga jo padarytai žalai. Jam baudžiamoji atsakomybė kyla tik už natų, diskelio pagrobimą. Manychiau, kad šiuo atveju labai svarbus pagrobėjo tyčios kryptingumas. Ar jis siekė pagrobti dainos melodiją kaip intelektinės veiklos rezultatą, ar tik diskelį, bet kokias natas. Todėl darytina išvada, kad ir intelektinės veiklos rezultatas turėtų būti pripažįstamas vagystės dalyku.

⁴¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁴² ЗДРАВООБЫСЛОВА, Б. В. *Уголовное право Российской Федерации*. Москва, 1999, с. 141.

⁴³ FEDOSIUK, O. Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė. *Jurisprudencija*, 2004, nr. 60 (52), p.87

⁴⁴ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 19.

Materialiu turtu yra laikomi ir pinigai. Lietuvos Aukščiausiasis teismas apibrėžia, kad pinigai – tai apyvartoje esanti nacionalinė ir kitų šalių valiuta.⁴⁵ Tačiau negrynieji pinigai jos neatitinka. Jų teisinė prigimtis – prievolinė, o tai reiškia, kad jie atitinka turtinės teisės (reikalavimo) sampratą.⁴⁶ Vertybiniai popieriai, taip pat kiti dokumentai, žymintys tam tikrą piniginę vertę, kaip vagystės dalykas yra tik tie, kurie suteikia teisę gauti turtą be juos pateikusio asmens tapatybės ir reikalavimo teisės turėjimo nustatymo (pvz., dovanų čekis). Vardiniai vertybiniai popieriai, kurių turinyje nurodyta reikalavimo teisė konkrečiam asmeniui, nėra vagystės dalykas.⁴⁷

Ekonominės vertės požymis nusako turiningą turto savybę. Šią savybę turi kiekviena vertybė, kurią pretenduojama vadinti turtu. Nėra kito kriterijais identifikuoti ekonominės vertės buvimą kaip galimybę pamatuoti ją pinigais. Tačiau turto vertė turi būti objektyvaus ir legalaus pobūdžio. Vertės objektyvumas reiškia, kad daiktas turi tam tikrą objektyvią galimybę dalyvauti civilinėje apyvartoje kaip prekė. Šia prasme turtu neturėtume vadinti daiktų, turinčių vien tik subjektyvią materialinę reikšmę nukentėjusiajam (pvz., laiškas, asmeninė nuotrauka ir pan.). Turto legalumas reiškia, kad daiktas turi vertę legalioje apyvartoje, nėra uždraustas. Daikto negalima vadinti turtu, jei jis yra visiškai uždraustas civilinėje apyvartoje ir turi piniginę vertę tik juodojoje rinkoje (pvz., medicinoje nenaudojamos rūšies narkotikai, namų gamybos ginklai, padirbta valiuta).⁴⁸

Vagystės dalyku gali būti tik kilnojami daiktai. LR CK 1.98 str. apibrėžia, kad daiktai, kuriuos galima perkelti iš vienos vietos į kitą nepakeitus jų paskirties ir iš esmės nesumažinus jų vertės, laikomi kilnojamaisiais, jei įstatymai nenustato ko kita. Pačiame apibrėžime yra nuoroda, kad įstatymai gali nustatyti, jog ir nekilnojami daiktai yra kilnojami arba atvirkščiai. Pagal šio straipsnio nuostatas įstatymas gali nekilnojamaisiais daiktais pripažinti ir kitą turtą. Tokių daiktų užvaldymas ir pasisavinimas kvalifikuojamas kaip vagystė, jei pakeitus jų paskirtį, jie perkeliama iš vienos vietos į kitą (pavyzdžiui, raštinio namo išardymas). Kilnojamaisiais daiktais tampa daiktai, atskirti nuo nekilnojamojo daikto, todėl gali būti vagystės dalyku, pavyzdžiui sodo vaisiai, iškastas medis, išimtos namo durys, langas, iškastas žvyras žvyro karjere ir kt.

---

⁴⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁴⁶ FEDOSIUK, O. Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė. *Jurisprudencija*, 2004, nr. 60 (52), p. 87

⁴⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁴⁸ FEDOSIUK, O. Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė. *Jurisprudencija*, 2004, nr. 60 (52), p. 87

Kilnojamaisiais daiktais laikomi ir gali būti vagystės dalyku savarankišką paskirtį turintis mechanizmas ar jo dalys, dirbtinės žmogaus kūno dalys, kurios gali būti atskirtos nuo jo kūno (pavyzdžiui, perukas, rankų kojų protezai, auksiniai dantys ir kt.), gyvi daiktai: gyvūnai, gyvuliai. Tačiau pats žmogus vagystės dalyku būti negali.

Tačiau įstatymų leidėjas nelaiko vagystės dalyku iš prigimties kilnojamųjų daiktų: orlaivių ir laivų, kuriems nustatyta privaloma teisinė registracija, pripažindamas juos nekilnojamaisiais. Už šių daiktų pagrobimą atsakomybė pagal LR BK 178 str. nekyla. Asmenų užgrobusių šiuos laivus ar orlaivius atsakomybė numatyta LR BK 251 str. Nekilnojamieji daiktai nėra laikomi vagystės dalyku, nes juos pagrobti (tiesiogiai užvaldyti ir pasisavinti) yra neįmanoma neįgijus teisiškai reikšmingų dokumentų. O jei apgaulės ar kitokiu neteisėtu būdu pasisavinamas nekilnojamas turtas (įgyjami atitinkami dokumentai), veikos kvalifikuojamos pagal LR BK 182 str. kaip sukčiavimas arba pagal LR BK 183 str. kaip turto pasisavinimas.

Mokėjimo instrumentai, rūbinių ir bagažinių žetonai, dokumentai ir panašūs daiktai, nors iš prigimties yra kilnojami daiktai, tačiau nelaikomi vagystės dalyku, nes nukentėjusysis turto netenka ne jų vagystės, o jų panaudojimo momentu. Pažymėtina, kad pagal Lenkijos BK 278 str. 5 paragrafo nuostatas kortelė, suteikianti teisę gauti pinigus, pripažįstama vagystės dalyku.⁴⁹

Vagystės dalyku gali būti tik svetimas turtas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad svetimu turtu pripažįstami daiktai, kurie grobimo momentu priklauso ne kaltininkui, o kitam asmeniui⁵⁰ Turto priklausymas kitam asmeniui reiškia, kad turtas (daiktas) kitam asmeniui priklauso nuosavybės teise arba yra teisėtai jo valdomas.⁵¹ Pagal LR CK 4.37. str. tik savininkas turi teisę savo nuožiūra, nepažeidžiant įstatymų ir kitų asmenų teisių ir interesų, valdyti, naudoti savo turtą (daiktą), juo disponuoti. Šiam nusikaltimui svarbu tai, kad paimamas turtas yra kito asmens nuosavybė ar yra teisėtai jo valdomas (išsinuomotas turtas, pasiskolintas, patikėtas saugoti ir kt.). Kaltininkas visais atvejais yra svetimas pavogto turto (daikto) atžvilgiu. Jis nėra kaltininko nuosavybė ir pastarasis neturi teisės jo valdyti dėl darbo ar prievolinių teisinių santykių (t.y. nėra už jį materialiai atsakingas). Tačiau pasitaiko atvejų, kai kaltininkui buvo pavesta tvarkyti daiktus (namų šeimininkei) ar leista jais naudotis (auklei, viešbučio gyventojui) bei saugoti (sargui). Šiais atvejais šeimininkas neperduoda savo teisės į turtą ir nesuteikia

⁴⁹ *Уголовный кодекс Республики Польша*. Санкт-Петербург, 2001, с. 186.

⁵⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁵¹ IVOŠKA, G., *et al. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, 178 str., p.282.

kaltininkui teisės tą turtą valdyti savo nuožiūra. Todėl patikėto laikinai naudotis ar kaltininko darbo priemone esančio turto pagrobimas turi būti vertinamas kaip vagystė.⁵²

Svetimu laikomas ir turtas, kito asmens įgytas neteisėtai (pavogtas, pasisavintas, užvaldytas ir kt.). Tokio turto pagrobimas taip pat yra vagystė. Teisėtas turto savininkas nepraranda nuosavybės teisės į turtą nepriklausomai kiek kartų pagrobtas turtas iš vieno asmens žinios pereiną kito asmens žinion. Turto savininkas arba teisėtas jo valdytojas turi teisę pareikalauti savojo turto arba kompensacijos už jį ir iš pakartotinio turto pagrobėjo. Tokiais atvejais dėl savininkui ar teisėtam jo valdytojui atsiradusios žalos yra kaltas ir antrasis asmuo, kuris pavogė ar kitokiu būdu pagrobė šį turtą ir pirmojo, įgijusio jį neteisėtu būdu.⁵³

Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, kai kaltininkas veiksmais, kurie atitinka apgaulės požymius, užvaldo turtą asmens, kuris dėl amžiaus, fizinių ar psichinių trūkumų, nervinio sukrėtimo, girtumo, narkotinių medžiagų poveikio ir pan. negali teisingai suprasti kaltininko veiksmų, o kaltininkas šias aplinkybes suvokia ir jomis pasinaudoja, jo veika kvalifikuojama ne kaip sukčiavimas, o kaip vagystė.⁵⁴

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad svetimu nelaikomas turtas, priklausantis asmenims bendrosios nuosavybės teise, nes bendrosios nuosavybės teisės objektas yra valdomas, juo naudojama ir disponuojama bendraturčių susitarimu.⁵⁵ Tačiau esant dalinei nuosavybei kiekvienas savininkas turi teisę tik į tam tikrą turto dalį. Todėl slaptas tos turto dalies, kuri priklauso kitam savininkui, pagrobimas yra vagystė.⁵⁶

Nėra svetimas asmenims bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausantis turtas, kol jis nėra padalytas arba kol jungtinė nuosavybės teisė nėra pasibaigusi kitu būdu. Kai turtą pagrobia šeimos narys, kuriam tas turtas nepriklauso bendrosios jungtinės nuosavybės teise (pvz., vaikas, įvaikis), tokia veika kvalifikuojama kaip svetimo turto pagrobimas, tačiau teismai į šią aplinkybę gali atsižvelgti sprenddami baudžiamosios atsakomybės ir bausmės skyrimo klausimais.

Vagystės dalyku negali būti ginčo objektu esantis turtas bendrosios dalinės nuosavybės ar jungtinės nuosavybės šalims, kol jų ginčo klausimas nėra išspręstas.

---

⁵² PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 343.

⁵³ IVOŠKA, G., et al. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, 178 str., p. 282.

⁵⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 1998 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr.8 dėl teismų praktikos sukčiavimo ir turto pasisavinimo arba iššvaistymo baudžiamosiose bylose.

⁵⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁵⁶ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 19.

Svetimas turtas nėra ir tie daiktai, kuriuos savininkas išmetė, paliko taip atsisakydamas nuosavybės teisių (pvz., išskridęs ir savininko neieškomas bičių spiečius), taip pat daiktai, kurie niekam nepriklausė (pvz., žmogaus neprijaukintas ir neprižiūrimas laukinis gyvūnas), bei daiktai palaidoti kartu su mirusiuoju. Pamestas, gamtos jėgų atneštas daiktas, priklydęs naminis gyvūnas jį suradusiam asmeniui yra svetimas turtas, jei to turto savininkas tam asmeniui yra žinomas arba iš tam tikrų daikto savybių lengvai identifikuojamas.⁵⁷ Darytina išvada, kad bešeimininkiai daiktai negali būti vagystės dalyku. O rasti daiktai, kurių savininkas yra žinomas ar iš tam tikrų daikto savybių lengvai identifikuojamas, yra vagystės dalykas.

Yra specifinė teisinė prigimtis daiktų, kurie kartu su mirusiuoju įdedami į karstą (drabužiai, vestuvinis žiedas ir kt.). Iki mirusiojo palaidojimo šių daiktų savininkas nustatomas pagal paveldėjimo teisę ir todėl toks turtas yra vagystės dalykas. Po palaikų (su visais ten buvusiais daiktais) palaidojimo nutrūksta paveldėtojo nuosavybės teisės tęstinumas, kadangi jis laisva valia išskyrė tuos daiktus iš savo turto dalies. Tačiau tuo atveju, kai savininkas paslepia savo turtą karste ir jį sąmoningai palaidoja kartu su mirusiuoju, tokie daiktai gali būti vagystės dalyku.⁵⁸

Pagal LR CK 4.1. str. daiktais laikomi iš gamtos pasisavinti arba sukurti gamybos procese materialaus pasaulio dalykai. Ši nuostata suponuoja, kad vagystės dalyku negali būti gamtiniai turtai, neatskirti nuo gamtos: žemė, vanduo ir pan. Kėsinimasis į šiuos dalykus sudaro kitų nusikaltimų sudėtis. Vagystės dalyku nėra ir saulės, vėjo, vandens ar kitokia natūralios gamtos energija. Tačiau gamtiniai turtai yra nuosavybės objektas. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnyje įtvirtinta, kad valstybei išimtinė nuosavybės teise priklauso: žemės gelmės, taip pat valstybinės reikšmės vidaus vandenys, miškai, parkai, keliai, istorijos, archeologijos ir kultūros objektai. Todėl jei išgaunant gamtinius turtus įdedamas žmogaus darbas, pavyzdžiui, savavališkai iškasamas žvyras žvyro karjere, išsiurbiamą nafta, tokia veika turėtų būti kvalifikuojama kaip vagystė. O nuo nekilnojamojo turto atskirti daiktai (pvz. žvyras, nafta) pripažįstami vagystės dalyku. Pavyzdžiui, Rusijos baudžiamasis įstatymas gamtinį turtą „auksą“ laiko vagystės dalyku, o jo savavališki gavybos atvejai, jau išgauto aukso pagrobimas aukso kasybos vietose, kuriose vyksta aukso gavyba arba kurios jau yra ištyrinėtos, kvalifikuojama kaip vagystė.⁵⁹

⁵⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁵⁸ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 19.

⁵⁹ КРИГЕР, Г.А. *Квалификация хищений социалистического имущества*. Москва, 1971, с. 59.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. birželio 23 d. nutarime Nr. 52 išaiškinama, kad daiktai, išimti iš apyvartos ar daiktai, kurių apyvarta ribota: narkotinės medžiagos, šaudmenys, radioaktyvios ar nuodingos medžiagos, nėra vagystės dalykas. Tokių daiktų pagrobimas kvalifikuojamas pagal kitus LR BK (pvz., 119, 254, 256, 263, 296, 302, 306) straipsnius. Tačiau jei šiuose straipsniuose numatytais veiksmais kartu pagrobiamas apyvartoje esantis turtas (pvz., radioaktyvios ar branduolinės medžiagos pagrobiamos kartu su kapsule ar kasete, kurioje jos buvo laikomos, narkotinės medžiagos pagrobiamos kartu su seifu, kuriame jos saugomos), tai tokia veika kvalifikuojama kaip idealioji sutaptis su vagyste.⁶⁰

Praktikoje iškyla klausimas, kaip kvalifikuoti daiktų, kurių apyvarta ribota, pagrobimą, kai šios nusikalstamos veikos nereglamentuoja speciali LR BK norma.

Pavyzdžiui, Marijampolės rajono apylinkės teismo 2006 m. liepos 1 d. nuosprendžiu D. P., D. M., A.S. pagal LR BK 178 str. 2 d. išteisinti kaip nepadarę veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių, motyvuojant tuo, kad pagal Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2004 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. 4-200 patvirtintų Fiziniam asmeniui taikomų alkoholio produktų ir tabako gaminių gabenimo ir laikymo Lietuvos Respublikoje teritorijoje taisyklių 3.1. punktą, nukentėjusiosios M. G. laikytos cigaretės su Rusijos Federacijos banderolėmis papuola į ribotai esančių apyvartoje daiktų kategoriją, kad pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutarimo Nr. 52 4 punktą, daiktai, kurie išimti iš apyvartos, ar daiktai, kurių apyvarta yra ribota, nėra nusikalstamos veikos dalykas pagal BK 178 str. Todėl, nesant vagystės dalyko, nėra visų būtinų kaltinamiesiems inkriminuotos LR BK 178 str. 2 d. numatytos veikos objektyviosios pusės požymių. Apeliacinės instancijos teismas paliko šį sprendimą nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, panaikindamas žemesnių instancijų teismų sprendimus, šioje byloje išaiškino, kad pagrobimas daiktų, išimtų iš apyvartos, ar daiktų, kurių apyvarta yra ribota, jei šių daiktų baudžiamoji teisinė apsauga nenustatyta kitais specialiais BK straipsniais, kvalifikuotinas pagal BK 178 str.⁶¹

Apibendrinant galima pasakyti, kad vagystės dalykas yra fiziniam ar juridiniam asmeniui, valstybei ar savivaldybei priklausantis, materialūs, kilnojami ar nuo nekilnojamo daikto atskirti, gyvi ir negyvi, bet kokios formos, tūrio ar būklės, ar išvaizdos, savarankiški ar nuo pagrindinio daikto atskirti, ekonominę vertę turintys, konkretūs daiktai.

⁶⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁶¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus išplėstinės septynių teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 29 d. nutartis b.b. Nr. 2K-7-232/2007.

2.2. Objektyvioji vagystės pusė

Nusikalstamos veikos objektyvioji pusė – išorinė matoma šios veikos dalis, iš kurios pirmiausia atskiriame vieną nusikalstamą veiką nuo kitos, pavojingą veiką nuo nepavojingos.⁶² Įstatymų leidėjas Lietuvoje sukonstravo materialią vagystės sudėtį. Todėl objektyviają vagystės pusę apibūdina šie požymiai: pavojinga veika, nusikalstami padariniai ir priežastinis ryšys tarp pavojingos veikos ir nusikalstamų padarinių. Kitaip tariant, įstatymų leidėjas, konstruodamas vagystės sudėtį, susiejo veiką su padariniais. Taip pat objektyviają vagystės pusę apibūdina ir fakultatyvūs požymiai: padarymo būdas, laikas, įrankiai, priemonės ir kitos aplinkybės. Pažymėtina, kad ir Rusijoje, ir Vokietijoje kaip ir daugelyje kitų valstybių vagystės sudėtis taip pat materialiai.

Pavojinga veika – priešingas teisei, baudžiamojo įstatymo uždraustas žmogaus elgesys ar poelgis. Vagystės pavojinga veika įvardijama kaip svetimo turto pagrobimas. Sąvoka „pagrobimas“ aiškinama labai įvairiai. K.Jovaiša 1999 m. turto pagrobimą apibrėžė kaip neteisėtą, neatlygintą svetimo turto paėmimą savanaudiškais tikslais ir jo užvaldymą ar teisės į turtą įgijimą arba šio turto ar teisių į jį perdavimą kitiems asmenims.⁶³ O.Fedosiuk teigia, kad turto pagrobimas tai tyčinis neteisėtas neatlygintinis svetimo kilnojamojo (judamojo) turto užvaldymas pasisavinimo tikslais, ir nurodo pagrobimui būdingus padarinius: nukentėjusiajam padaryta žala netekus turto, kaltininko gauta nauda, perkėlus svetimą turtą į savo valdymą. Jo nuomone, laikinas, be tikslo pasisavinti svetimą turtą, užvaldymas nelaikomas pagrobimu.⁶⁴ A.Drakšienė nurodo, kad pagrobimas apima du momentus: slaptą arba atvirą svetimo turto paėmimą (pirmasis) ir neatlygintą turto pasisavinimą (antrasis).⁶⁵ Ji taip pat akcentuoja, kad kaltininkas suvokia, kad turtas svetimas, siekia jį neatlygintinai pasisavinti visam laikui. Jei kaltininkas akivaizdžiai nori pasinaudoti daiktu tik laikinai, vagystės požymių nėra.⁶⁶ Rusų teisininkai sąvoką „pagrobimas“ aiškina priešingai. N. S. Tagancev nuomone, pagrobti reiškia paimti ar perkelti turtinę vertybę iš nukentėjusiojo turėjimo į kaltininko turėjimą.⁶⁷ V. V. Vieklenco nurodo tik svetimo turto paėmimą esant būtinu pagrobimo

⁶² PIESLIAKAS, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė: baudžiamasis įstatymas ir baudžiamosios atsakomybės pagrindai*. Pirmoji knyga. Vilnius, 2006, p. 205.

⁶³ JOVAIŠA, K. Nusikaltimai nuosavybei. *Verslo ir komercinė teisė*, 1999, Nr. 4-5

⁶⁴ FEDOSIUK, O. *Paskaitų konspektai* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 02 20]. Prieiga per internetą: <http://www.mruni.lt/mru/lt/dokumentai/katedros/naudziamosios_teises_katedra/>

⁶⁵ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 20.

⁶⁶ DRAKŠIENĖ, A.; STAUSKIENĖ, E. *Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose*. Mokomoji priemonė. Vilnius, 1998, p. 40.

⁶⁷ НАУМОВ, А. В. *Российское уголовное право: курс лекций. Особенная часть*. Москва, 2007, 2 т. с 263.

požymiu. S.M. Kočoi pažymi, kad vagystė padaroma tik paimant. A.V.Šulga paėmimą taip pat mano esant visų pagrobimų požymiu nepabrėždama jo pasisavinimo. A.V.Golikovo nurodo, kad paėmimas, turint galimybę vėliau disponuoti svetimu turto, yra pakankama sąlyga patraukti asmenį atsakomybėn už vagystę. Vokiečių teoretikas K.Volker nurodo, kad vienos teorijos grobimą nusako kaip svetimo turto paėmimą, kitos pabrėžia ir tokio turto pasisavinimą.⁶⁸

Tačiau turto pagrobimo sąvoka kildinama iš Rusijos Imperijos baudžiamųjų įstatymų vartoto termino „*похищения*“, kuris žymėjo nusikalstamas veikas, pasireiškiančias kaip tyčinis neteisėtas svetimo turto užvaldymas turint tikslą pasisavinti. T.y. turto pagrobimo samprata nuo seno žymi pačią paprasčiausią nusikalstamo praturtėjimo formą – svetimo judamojo daikto užvaldymą ir pasisavinimą. Jau tarpukario Lietuvos baudžiamosios teisės mokslo atstovas V.Stankevičius pagrobimo mechanizme pabrėždavo šiuos momentus: „turto išėmimas iš svetimo valdymo sferos, jo perkėlimas į kaltininko valdymo sferą ir to turto nuostolių savininkui ir turto naudos kaltininkui padarymas.“⁶⁹ Šiandien taip pat pagrobimas siejamas ir su veika, ir su padariniais.⁷⁰ Kadangi vagystės kaip nusikalstamos veikos nuosavybei padariniai – turtinės materialios žalos padarymas turto savininkui ar teisėtam jo valdytojui, kyla klausimas, kada atsiranda nusikalstami padariniai, t.y. kada savininkas ar teisėtas valdytojas netenka turto(materialaus daikto): kai kaltininkas jį paima, ar kai kaltininkas pasisavina paimtą turtą. Juk baudžiamosios teisės literatūroje paėmimas – tai tiesioginis prisilietimas prie daikto, jo paėmimas rankomis, įrankiais, mechanizmais ir netgi jo vietos pakeitimas (pavyzdžiui, įdėjimas į maišą), t.y. neteisėtas daikto paėmimas iš apibrėžtos vietos, tačiau dar neturint galimybės naudotis daiktu pagal savo valią. O turto pasisavinimas – tai neteisėtas paimto daikto užvaldymas, turint tikslą valdyti tą daiktą kaip nuosavą.⁷¹ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad pagrobimas – tai tyčinis, neteisėtas ir neatlygintinas svetimo turto fizinis užvaldymas, atimantis iš asmens galimybę valdyti, naudoti ir disponuoti jam priklausančiu turto. Vagystė laikoma baigta, kai kaltininkas užvaldo svetimą turtą ir taip įgyja galimybę neteisėtai valdyti, naudoti ir disponuoti turto

---

⁶⁸ VOSYLIŪTĖ, A. Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teismų praktikoje. *Teisė*, 2007, nr. 64, p. 136, 137.

⁶⁹ FEDOSIUK, O. Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė. *Jurisprudencija*, 2004, nr. 60 (52), p. 86.

⁷⁰ PIESLIAKAS, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė: baudžiamasis įstatymas ir baudžiamosios atsakomybės pagrindai*. Pirmoji knyga. Vilnius, 2006, p. 271.

⁷¹ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. I knyga. Vilnius, 2000, p. 344.

pagal savo valią.⁷² A.Vosyliūtė pabrėžia, kad kaltininkas turi turėti realią viešpatavimo galimybę paimtam turtui.⁷³ A.Drakšienė akcentuoja, kad kaltininkas realią viešpatavimo galimybę paimtu daiktu turi tik tada, kai suteikia jam naują apsaugą: išneša iš buto daiktus, paslepia juos saugioje vietoje, parneša namo ar palieka juos pas pažįstamus ir pan.⁷⁴ Pavyzdžiui, J.A. parduotuvėje paėmė brangų konjako butelį norėdamas jį pavogti. Tačiau priėjęs prie kasų persigalvojo ir sumokėjo konjako butelio kainą. Arba V. P. sumanė pavogti brangius kailinius. Juos matavimosi kabinoje apsilanko ir nesumokėjęs kailinių kainos praėjo pro kasas. Bet čia pat buvo sulaikytas parduotuvės apsaugos darbuotojų. Štai J. J., parduotuvėje paėmęs auksinį žiedą, užsimovė jį ant piršto ir išbėgo. Pirmaisiais dviem atvejais turto savininkui turtinė žala neatsirado. O štai trečiuoju atveju parduotuvės savininkas patyrė turtinę žalą, nes J. J. paimtą daiktą pasisavino, t.y. įgijo realią viešpatavimo galimybę pagrobiam žiedui.

Apibendrinama pateiktus aiškinimus, manyčiau, kad pagrobimas - tai neteisėtas slapta arba atviras svetimo turto paėmimas ir neatlygintinas pasisavinimas. Kaltininkui tik paėmus daiktą, turtinė žala turto savininkui ar teisėtam valdytojui neatsiranda, nes kaltininkas dar gali savanoriškai atsisakyti pabaigti kėsinimąsi, arba nebaigti dėl objektyvių priežasčių (būti pastebėtas ir sulaikytas). Kita vertus, jei pagrobimu pripažinsime tik neteisėtą svetimo daikto paėmimą, atimsime kaltininko galimybę savanoriškai atsisakyti pabaigti nusikaltimą. Todėl vagystę laikyčiau baigta tada, kai vagis su paimtu daiktu pasišalina iš vagystės vietos, jį pasisavina, t. y. įgyja realią galimybę jį valdyti kaip savą.

A.V. Naumov pažymi, kad Rusijoje vagystė taip pat laikoma baigta – kai kaltininkas turi realią galimybę tvarkytis su išimtu svetimu turtu savo nuožiūra. Kad ši galimybė atsiranda tik išvežus ar išnešus pavogtą turtą iš vagystės padarymo vietos.⁷⁵ Išanalizavus Estijos, Lenkijos, Prancūzijos BK, pažymėtina, kad ir šiose šalyse vagystės baigtumą apsprendžia žalos padarymas daikto savininkui, kaltininkui užvaldant svetimą daiktą pasisavinimo tikslais.

Praktikoje problema kyla dėl mažų daiktų vagystės, suvartojamų neišeinant iš vagystės vietos daiktų pagrobimo, atveju, kai kaltininkui reikalinga tik pavogto daikto dalis ar jis suvartoja tik dalį pavogto turto, kvalifikavimo. Pavyzdžiui, atėjęs į svečius

---

⁷² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁷³ VOSYLIŪTĖ, A. Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teismų praktikoje. *Teisė*, 2007, nr. 64, p. 138.

⁷⁴ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 20.

⁷⁵ НАУМОВ, А. В. *Российское Уголовное право: курс лекций. Особенная часть (главы I-X)*. Москва, 2007, 2 т. с. 265.

vagis mažus daiktus (auksines monetas, pinigus, papuošalus) paslepia kišenėje, įdeda į savo piniginę ir pan. Kada toks nusikaltimas yra baigtas: tada kai vagis įsideda daiktus į kišenę, ar kai išeina iš apvogtojo namų? Kai kurių autorių nuomone, vagystę reikėtų laikyti baigta jau nuo to momento, kai kaltininkas taip slepia mažus daiktus, kad jų savininkas objektyviai negali tų daiktų pamatyti (auksinį žiedą įsideda į vidinę švarko kišenę, paslepia rankinėje) arba atskirti jų nuo kitų kaltininko daiktų (įsidėtų į piniginę). A. Drakšienė pritaria J. Wesselio ir T. Hillenkampo nuomonei, kad šiuo atveju yra pabaigtas tik svetimo daikto paėmimas. Tačiau kol kaltininkas yra apvogtojo valdomų patalpų aplinkoje (bute, kabinete), vagystė, kaip nusikaltimas, yra nebaigta.⁷⁶ A. Vosyliūtės nuomone mažų, lengvai kilnojamų daiktų vagystės atveju veikos baigtumui, priklausomai nuo daikto rūšies, gali pakakti, kad vagis įsideda daiktą į savo kišenę. Pavyzdžiui, kišenvagis, įsidėjęs į kišenę slaptai ištrauktus iš nukentėjusiojo drabužių pinigus ar rūšiniais požymiais apibūdintus daiktus, iš karto įgyja realią galimybę jais naudotis ir disponuoti savo nuožiūra. Tačiau slaptai pagrobto individualiais požymiais apibūdinto daikto vagystė bus baigta tik kaltininkui pasišalinus iš vagystės vietos.⁷⁷

Atsižvelgdama į turtinės žalos atsiradimo daikto savininkui ar teisėtam valdytojui momentą, į kaltininko galimybę atsisakyti baigti vagystę, manyčiau, kad ir mažų daiktų vagystė turėtų būti laikoma baigta, kai kaltininkas paimtą daiktą pasisavina, t.y. pasišalina iš vagystės vietos.

Baudžiamosios teisės literatūroje nurodoma, kad jeigu vagystės dalykas yra turtas, kurį kaltininkas ketina ir gali suvartoti neišnešdamas jo iš šio turto paėmimo vietos, vagystė turėtų būti laikoma baigta nuo viso svetimo turto suvartojimo momento (suvalgė, išgėrė) ar tik dalies svetimo turto suvartojimo momento (nuvalgė, nugėrė), išskyrus tuos atvejus, kai likusi nesuvalgotą turto dalis turi savarankišką vertę ar kaltininkas siekė padaryti didesnę žalą. Jeigu kaltininkas pavagia turtą iš kurio visumos jam reikalinga tik tam tikra dalis, jis turi atsakyti už visą pavogtą daiktą.⁷⁸ Darytina išvada, kad toks suvartojamų daiktų ir pavogtų daiktų, kurių reikalinga tik dalis, vagystės baigtumo nustatymas grindžiamas realios turtinės žalos turto (daikto) savininkui atsiradimo momentu.

Objektyviajai vagystės pusei svarbūs požymiai: neteisėtumas ir neatlygintinumas. Neteisėtumo požymis baudžiamosios teisės specialistų suprantamas

⁷⁶ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 20, 21.

⁷⁷ VOSYLIŪTĖ, A. Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teismų praktikoje. *Teisė*, 2007, nr. 64, p. 135, 136, 148.

⁷⁸ IVOŠKA, G., et al. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, 178 str., p. 285.

kaip kaltininkui nepriklausančio turto paėmimas savininkui nežinant ar žinant, bet prieš jo valią. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senatas išaiškino, kad neteisėtas turto užvaldymas yra tada, kai kaltininkas neturi jokios tikros, ginčijamos ar tariamos teisės į grobiamą turtą.⁷⁹ Neatlygintumas reiškia, kad kaltininkas pasisavina turtą, bet neatlygina jo vertės. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senatas išaiškinime detalizavo neatlygintumo sąvoką. Nutarime nurodoma, kad neatlygintinas turto užvaldymas yra tada, kai kaltininkas turtą užvaldo visiškai neatlygindamas jo vertės ar atlygindamas tik simboliškai arba aiškiai neteisingai.⁸⁰ O.Fedosiuk teigia, kad neatlygintumas, kaip objektyvus požymis, turėtų būti siejamas ne tik su paimamo turto vertės kompensavimo nebuvimu (kaip paprastai teigiama), bet ir su turto netekimo negrižtamumu, t. y. su faktu, kad jis paimamas iš teisėto valdymo visam laikui.⁸¹

Objektyvios pusės požymis nusikalstami padariniai - tai žala baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms. Baudžiamajame įstatyme numatyti pavojingi padariniai materialiose nusikaltimų sudėtyse visais atvejais aprašomi BK straipsnio dispozicijoje. LR BK 178 str. 1 d. nusikalstami padariniai įvardijami kaip svetimo turto pagrobimas. Vadinasi nuosavybės teisiniai santykiai pažeidžiami pagrobiant svetimą turtą, dėl ko atsiranda konkretaus dydžio turtinė žala turto savininkui. Atsižvelgiant į turtui, kaip vagystės dalykui, keliamus materialumo ir ekonominės vertės reikalavimus, vagystės nusikalstami padariniai visais atvejais yra materialinė turtinė žala, kurią galima pamatuoti pinigais. Kokia materialinė turtinė žala padaryta turto savininkui, nustatoma pagal pagrobto turto(daikto) ekonominę vertę. Kitaip sakant, materialinė turtinė žala – tai pagrobto turto (daikto) ekonominė vertė.

Padaryta materialinė turtinė žala, t.y. pagrobto turto vertė, jei nėra vagystę kvalifikuojančių požymių, nulemia vagystės kvalifikavimą. Už turto, kurio vertė neviršija 1 MGL dydžio sumos, vagystę baudžiamoji atsakomybė nekyla, jei nėra vagystę kvalifikuojančių požymių.

A.V.Naumov nurodo, kad Rusijoje taip pat vagyste padarytos turtinės žalos dydis apibrėžiamas pavogto turto verte, išreiškiama jo kaina vagystės padarymo metu, o baudžiamoji atsakomybė už vagystę atsiranda tik jei pagrobto turto vertė viršija 1 MGL

---

⁷⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ FEDOSIUK, O. Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė. *Jurisprudencija*, 2004, nr. 60 (52), p. 89

dydžio sumą. Jei pagrobto turto vertė neviršija 1 MGL dydžio sumos, taip pat numatyta tik administracinė atsakomybė.⁸²

Iš fakultatyvių vagystės objektyviosios pusės požymių esminės reikšmės veikos kvalifikavimui turi pagrobimo būdas. Baudžiamosios teisės moksle yra skiriami du vagystės padarymo būdai: slaptas ir atviras. Įstatymų leidėjas atvirą vagystės padarymo būdą priskiria prie kvalifikuojančių vagystę požymių, nurodydamas, kad toks kaltininko veikimo būdas rodo didesnę jo grubumą, įžūlumą ir cinizmą. Atviroji vagystė nurodyta LR BK 178 str. 2 d. kaip vienas iš alternatyvių vagystę kvalifikuojančių požymių. Darytina išvada, kad paprastoji vagystė, reglamentuota LR BK 178 str. 1 d., ir vagystė kaip baudžiamasis nusižengimas, reglamentuotas LR BK 178 str. 4 d., gali būti padaromi tik slapta, o kvalifikuota vagystė – tiek slapta, tiek atvirai.

Slapta vagystė yra tada, kai: 1) svetimas turtas pagrobiamas nesant nukentėjusiojo arba pašalinių asmenų, taip pat jiems esant, tačiau nepastebint kaltininko veiksmų (nejaučiant, negirdint); 2) nukentėjusysis ar pašaliniai asmenys mato ir suvokia kaltininko veiksmus, tačiau apsimeta, kad nieko nesupranta, o vagis yra įsitikinęs, kad veikia slapta; 3) turtas pagrobiamas pastebint nukentėjusiajam arba pašaliniams asmenims, tačiau jie dėl mažametystės, ligos ar kitokios būsenos (pavyzdžiui, girtumo, narkotinio apsvaigimo) nesuvokia kaltininko veiksmų, ir kaltininkas tai supranta. Baudžiamosios teisės teorija akcentuoja paties kaltininko subjektyvų situacijos suvokimą.

Atvirąją vagystę nuo slaptosios skiria kaltininko veiksmų atvirumas. Slaptoji vagystė gali virsti atvira, jei kaltininką, pradėjusį slaptosios turto vagystės veiksmus, pastebi kiti nusikaltime nedalyvaujantys asmenys, tačiau kaltininkas sąmoningai nesiliauja daręs nusikaltimo, siekdamas užvaldyti ar išlaikyti pagrobtą turtą.⁸³

Į vagystės padarymo laiką, vietą, įrankius, priemones ir kitas aplinkybes atsižvelgiama individualizuojant bausmę, todėl jas taip pat reikia įrodinėti tiriant bylas. Pažymėtina, kad vagystės padarymo įrankiais gali būti: gyvuliai, įvairi technika ar nepakaltinami asmenys, taip pat pilnamečiai ir pakaltinami asmenys, nesuvokiantys tuo metu daromos veikos neteisėtumo. Tačiau šių įrankių panaudojimas neatleidžia kaltininko nuo baudžiamosios atsakomybės už turto pagrobimą.⁸⁴

---

⁸² НАУМОВ А. В. *Российское Уголовное право: курс лекций. Особенная часть (главы I-X)*. Москва. 2007, 2 т. с. 264.

⁸³ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė. Specialioji dalis. 1 knyga*. Vilnius, 2000, p. 345.

⁸⁴ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 22.

2.3. Subjektas

Baudžiamosios teisės teorijoje nurodoma, kad nusikalstamos veikos subjektas yra tas, kas pažeidžia baudžiamosios teisės normą, padaro nusikalstamą veiką. Nusikalstamos veikos sudėtyje nusikalstamos veikos subjektą apibūdina subjekto amžius ir pakaltinamumas, bei specialūs subjekto požymiai. Kadangi juridinis asmuo neatitinka subjekto požymių (amžiaus ir pakaltinamumo), tai nusikalstamos veikos subjektu negali būti. LR BK tik numato juridinio asmens baudžiamąją atsakomybę tam tikrais atvejais. LR BK 20 str. nurodo, kad juridinis asmuo atsako tik už tas nusikalstamas veikas, už kurių padarymą šio kodekso specialiojoje dalyje numatyta juridinio asmens atsakomybė. Tačiau LR BK specialiojoje dalyje juridinio asmens baudžiamoji atsakomybė už vagystę nenumatyta. Darytina išvada, kad vagystės subjektas yra tik fizinis asmuo.

Nusikalstamos veikos subjekto pagrindinis požymis – kaltininko amžius – tai konkreti amžiaus riba, kurios sulaukus pripažįstama, kad asmuo gali suvokti savo veiksmų pavojingumą ir kartu būti atsakingas už juos. Įstatymų leidėjas, nustatydamas konkrečią amžiaus ribą, nuo kurios asmuo gali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, atsižvelgia į žmogaus sąmoningumo lygį.⁸⁵ Kaltininko amžius LR BK specialiosios dalies straipsnių dispozicijoje niekada neaprašinėjamas. Jis aprašomas LR BK bendrojoje dalyje. Antai LR BK 13 str. 1 d. numatyta bendra 16 metų amžiaus riba baudžiamajai atsakomybei kilti už padarytas nusikalstamas veikas. Tačiau šio straipsnio antroje dalyje nurodoma, kad už vagystę asmuo atsako, jei iki vagystės padarymo jam buvo suėję 14 metų. A. Drakšienė teigia, kad pagrindinis kriterijus, kuriuo įstatymų leidėjas rėmėsi nustatydamas baudžiamosios atsakomybės už vagystę amžių, yra šio nusikaltimo neteisėtumas ir pavojingumas. Ji mano, kad keturiolikmečio paauglio asmenybės ypatumai jau leidžia jam visapusiškai suvokti ir įsisąmoninti baudžiamojo įstatymo draudimą vogti. Ji pažymi, jog kriminologinė baudžiamųjų bylų analizė rodo, kad šio amžiaus nepilnamečiai iki baudžiamosios bylos iškėlimo dažnai padaro ne po vieną, bet po keletą vagysčių. Beveik trečdalis jų pradeda vagiliauti jau 11-13 metų. Kad vagies „karjerą“ paauglys dažnai pradeda vogdamas iš giminių, draugų bendramokslų ir pan. Už tokias nedideles vagystes jis daugeliu atvejų lieka nenubaustas. Nebaudžiamumas ir neadekvati reakcija į padarytą veiką neretai sąlygoja tolesnę nepilnamečio asmenybės

---

⁸⁵ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Bendroji dalis. 2-asis lei. Vilnius, 1998, p. 186.

deformacija, dėl kurios vagystės minėtiems paaugliams tampa prieinamiausiu ir lengviausiu būdu patenkinti poreikius.⁸⁶

Profesorius V. Piesliakas pažymi, kad nusikalstamą veiką padariusio asmens amžius įrodinėjimas tik tais atvejais, kai asmuo yra jauno amžiaus ir gali kilti įtarimų, ar jis iš viso yra nusikalstamos veikos subjektas.⁸⁷ Todėl privaloma tiksliai nustatyti nepilnamečio traukiamo baudžiamojon atsakomybėn už vagystę amžių. Pažymėtina, kad asmuo laikomas sulaukęs įstatymo numatyto amžiaus tik kitą dieną po gimimo dienos (nulis valandų nulis minučių). Jei asmeniui iki vagystės padarymo nebuvo suėję 14 metų jis negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn.

Baudžiamasis įstatymas nenustato vagystės subjekto amžiaus maksimalios ribos. Tačiau senyvas amžius gali būti pripažintas atsakomybę lengvinančia aplinkybe.

Konkretaus amžiaus ribos, nuo kada asmuo gali būti traukiamas baudžiamojon, atsakomybėn įvairiose valstybėse labai skiriasi, pavyzdžiui, 6 metai (Iranas), 12 metų (Olandija), 15 metų (Danija, Švedija, Suomija), 14 metų (Vokietija, Rusija). Tarptautinėje baudžiamojoje teisėje minimali baudžiamojo amžiaus riba – 12 metų.

Pakaltinamumas – tai asmens sugebėjimas suprasti savo veiksmus ir juos valdyti.⁸⁸ LR BK 2 str. 3 d. nustatyta, kad asmuo atsako pagal baudžiamąjį įstatymą tik tuo atveju, jeigu jis yra kaltas padaręs nusikalstamą veiką ir tik jeigu veikos padarymo metu iš jo galima buvo reikalauti įstatymus atitinkančio elgesio. T.y. įstatymų leidėjas numato tik pakaltinamo fizinio asmens baudžiamąją atsakomybę už vagystę. Gebėjimą suprasti savo veiksmus ir juos valdyti lemia asmens nepakaltinamumas, ribotas pakaltinamumas ir apsvaigimas nuo alkoholio, narkotinių psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų. Pažymėtina, kad subjekto požymis – pakaltinamumas taip pat įrodinėjamas ne kiekvienoje byloje, o tik tais atvejais, kai kyla įtarimas dėl asmens psichinės būklės nusikaltimo padarymo metu.

Nepakaltinamumas - tai asmens būseną, dėl kurios vagystės metu jis negalėjo suvokti veikos pavojingumo arba valdyti savo veiksmų (LR BK 17 str. 1 d.). Baudžiamosios teisės specialistai skiria du nepakaltinamumo kriterijus: medicininį ir juridinį. Medicininis (biologinis) kriterijus apibūdina bendrą fizinio asmens psichinę būseną, o juridinis (psichologinis) – jo intelektą ir valią darant vagystę. Nepakaltinamas

---

⁸⁶ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 24.

⁸⁷ PIESLIAKAS, V. *Mokymas apie nusikaltimą ir nusikaltimo sudėtį*. Mokymo leidinys. Vilnius, 1996, p. 186.

⁸⁸ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Bendroji dalis. 2-asis leid. Vilnius, 1998, p. 188.

asmuo gali būti pripažintas tik nustačius abu šiuos kriterijus (medicininį ir juridinį (bent po vieną jų požymių).

Negalėjimas suvokti savo veiksmų esmės reiškia, kad asmuo negali suvokti ne bet kokių savo veiksmų (pavyzdžiui, rengtis valgyti skaityti), o tik tų, kurie numatyti baudžiamajame įstatyme kaip pavojingi. Intelektualusis požymis apima asmens būseną, kai jis negali suvokti savo veiksmų turinio, jų pavojingumo. Valinis požymis – kai asmuo nors ir suvokdamas savo veikos pavojingumą, negali nugalėti potraukį ją daryti. Todėl vagystės subjektai, kuriems nustatyta kleptomanija (liguistas impulsyvus potraukis pasisavinti svetimus daiktus), neatsako pagal baudžiamuosius įstatymus.

Svarbu tai, kad asmens nepakaltinamumas nustatomas tik dėl konkrečios pavojingos veikos ir gali būti tik tos nusikalstamos veikos padarymo metu.

Panašiai nepakaltinamumo klausimai sprendžiami ir užsienio šalių baudžiamuosiuose įstatymuose. Pavyzdžiui, Vokietijos BK 20 paragrafe pirmiausia pabrėžiama asmens kaltė. Jame nustatyta: „Be kaltės veikia tas, kuris veikos padarymo metu dėl liguisto psichikos sutrikimo, dėl esminio sąmonės sutrikimo arba dėl silpnaprotystės, arba dėl kitos sunkios psichinės anomalijos yra nepajėgus suvokti savo veiksmų neteisėtumo arba pagal šį suvokimą veikti“. Be šio nepakaltinamumo apibrėžimo, kuris vienodai taikomas visiems asmenims, Jaunimo teismo įstatymo 3 paragrafe yra pateikta jaunuolio pakaltinamumo sąvoka. Jame nurodoma, kad „baudžiamąją tvarką jaunuolis atsako tik tada, kai veikos padarymo metu jis savo doroviniu ir protiniu išsivystymu yra pakankamai subrendęs suvokti savo veikos neteisėtumą ir veikti pagal šį suvokimą.“ Pagal Vokietijos baudžiamuosius įstatymus jaunuoliai yra asmenys, kurie veikos padarymo metu buvo 14-18 metų. Teismas kiekvienu konkrečiu atveju privalo patikrinti jaunuolio brandos laipsnį ir jo galimybę atsakyti už kaltai padarytą veiką. Rusijos Federacijos BK 21 str. nepakaltinamumas taip pat apibrėžiamas plačiau nei LR BK. Čia išvardijami psichiniai susirgimai. Prancūzijos BK nurodo, kad esant bet kokiam psichikos sutrikimui leidžiama spręsti apie asmens pripažinimo nepakaltinamu klausimą. Ir Lietuvos, ir Vokietijos, ir Rusijos, ir Prancūzijos baudžiamuosiuose kodeksuose pabrėžiamas asmens gebėjimas suvokti savo veiksmus arba juos valdyti.⁸⁹

Ribotas pakaltinamumas – asmens būseną, kai jis dėl psichikos sutrikimo, nusikalstamos veikos metu negalėjo visiškai suvokti savo veiksmų pavojingumo ar juos valdyti, kuri nėra pakankamas pagrindas pripažinti jį nepakaltinamu. (LR BK 18 str. 1 d.).

---

⁸⁹ DRAKŠIENĖ, A. Pakaltinamumas kaip nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės prielaida. *Tesiė*, 2006, nr. 58, p. 56.

Ribotas pakaltinamumas kaip ir nepakaltinamumas apima du kriterijus: medicininį ir juridinį. Tik šiuo atveju medicininis kriterijus yra daug platesnis. Asmuo pripažintas ribotai pakaltinamu gali būti tik nustačius abu šiuos kriterijus (bent po vieną abiejų jų požymi), prieš tai pripažinus jį pakaltinamu. Ribotai pakaltinami asmenys atsako pagal Lietuvos baudžiamąjį įstatymą. Tačiau jų baudžiamoji atsakomybė turi ypatumų: gali būti švelninamos bausmės, gali būti atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės ir pritaikytos baudžiamojo poveikio ar priverčiamosios medicinos priemonės. (LR BK 17 str. 2, 3 d.)

Įdomu tai, kad tarpukario Lietuvoje nepilnamečiai iki 10 metų buvo laikomi nepakaltinamais, o nuo 10 iki 17 metų – ribotai pakaltinamais. Pastaruoju atveju Baudžiamojo proceso statusas reikalavo įrodyti, kad nepilnametis yra pakaltinamas.⁹⁰

Pažymėtina, kad Vokietijoje sąlygiškai pakaltinamais pripažįstami nepilnamečiai, kuriems veikos padarymo metu buvo sukakę ne mažiau kaip 14 ir ne daugiau kaip 18 metų (Nepilnamečių teismų santvarkos įstatymo §3). Kiekvienu atveju jų pakaltinamumas turi būti nustatytas atsižvelgiant į jų išsivystymo lygį ir atskirai aptartas nuosprendyje.⁹¹

Įstatymų leidėjas, numatydamas baudžiamąją atsakomybę asmenų, kurie vagystę padarė apsvaigę nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, ir dėl to ne visiškai sugebėjo suvokti savo veiksmus ar juos valdyti, skiria dvi minėto apsvaigimo galimybes: savo noru ir prieš jo valią. Jei asmuo apsvaigino savo noru nuo baudžiamosios atsakomybės neatleidžiamas. Girtumas ar apsvaigimas savo noru pripažįstami baudžiamąją atsakomybę sunkinančiom aplinkybėm. J.Wessels teigia, kad kaltinimas savanoriško apsvaigino atveju pagrindžiamas veiksmu, nulėmusiu tokią nenormalią kaltininko būseną, kurioje jis galėjo padaryti konkrečiai apibrėžtą veiktą, būdamas laikino nepakaltinamumo stadijoje. Kaltininkas yra smerkiamas dėl teisinio gėrio pažeidimo todėl, kad jis pats, kaltai numatydamas būsimą teisinio gėrio pažeidimą, privedė save prie tokios būsenos, kurioje negalėjo kontroliuoti savo veiksmų.⁹² Jei asmuo buvo apsvaigintas prieš jo valią, atsižvelgiant į tai, kokio sunkumo vagystę padarė, jis gali būti atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės arba bausmė švelninama (LR BK 19 str.)

Apibendrinant reikia pasakyti, kad vagystės subjektas yra pakaltinamas fizinis asmuo, kuris vagystės padarymo metu buvo sulaukęs 14 metų amžiaus.

⁹⁰ PAVILONIS, V, *et al.* *Baudžiamoji teisė*. Bendroji dalis. 2-asis leid. Vilnius, 1998, p. 191.

⁹¹ WESSELS, J. *Baudžiamoji teisė: baudžiamoji veika ir jos struktūra*. Bendroji dalis. Vilnius, 2003, p. 131.

⁹² *Ibid.*

2.4. Subjektyvioji vagystės pusė

Subjektyvioji nusikalstamos veikos pusė – tai subjektyvių požymių, apibūdinančių pavojingą veiką ir pasekmes, visuma. Prie vagystės subjektyviųjų požymių priskiriami kaltė, nusikaltimo padarymo motyvas, tikslas.

LR BK 2 str. 3 d. nurodo, kad asmuo atsako pagal baudžiamąjį įstatymą tik tuo atveju, jeigu jis yra kaltas padaręs nusikalstamą veiką. Kaltė – tai asmens psichinis santykis su daroma pavojinga veika ir pasekmėmis. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodo, kad vagystė yra padaroma tik tiesiogine tyčia. Grobdamas svetimą turtą vagystės būdu, kaltininkas suvokia, kad veikia prieš turto savininko valią, numato vagystės pasekmes ir jų siekia.⁹³ T.y. kaltininkas suvokia, kad turtas svetimas, ir nori jį neatlygintinai užvaldyti. Kartu jis suvokia, kad savininkui ar kitam teisėtam jo valdytojui bus padaryta materialinė žala.

Įstatymų leidėjas formuodamas vagystės dispoziciją, nenurodė nusikaltimo tikslo. Tačiau kaltininko ketinimų dėl vagystės išaiškinimas – pasisavinti, perduoti tretiesiems asmenims ir kt. leidžia geriau suvokti vagies elgesio motyvus ir tikslą. Be to, tai padeda vagystę atskirti nuo kitų nusikaltimų. Antai Vokietijos baudžiamosios teisės teoretikai, nurodo, kad vagystei dažniausiai būdingas veikimas su *animus sibi habendi* (turint tikslą daiktą turėti sau) arba veikti trečiųjų asmenų naudai. Pasisavinęs pagrobtą daiktą, kaltininkas toliau faktiškai elgiasi su juo kaip su nuosavu. (suvalgo, padovanoja, parduoda, naudoja). Įstatymų leidėjui visai nesvarbu, ką kaltininkas su juo veiks toliau. Nors daugelis Lietuvos ir Rusijos teisininkų (pavyzdžiui, K.Jovaišas, I.Kozačenko, A.Naumovas) pabrėžia, jog vagystei būdingas savanaudiškumas ir siekis neteisėtai praturtėti, tačiau kitų šalių baudžiamosios teisės doktrinoje laikoma, kad motyvas neturi esminės reikšmės veikos kvalifikavimui. Yra autorių, pavyzdžiui, J.Wessel, R.Maurach, manančių, kad vagystė gali būti padaryta ir altruistiniais motyvais. Pavyzdžiui, K. pavogė D. pinigus ir perdavė juos vaikų namams. Pagal Vokietijos BK, asmens veika bus kvalifikuojama kaip vagystė, nors ir neturėjo savanaudiškų motyvų.⁹⁴ Lietuvos įstatymų leidėjas taip pat altruistinio motyvo nelaiko baudžiamąją atsakomybę už vagystę šalinančia aplinkybe. Altruizmas reikšmingas tik individualizuojant bausmę. Kaip teigia A.Drakšienė, tuo siekiama apginti nuosavybę nuo bet kokių pasikėsinimų – nesvarbu, jie būtų padaromi savanaudiškais ar altruistiniais motyvais. Ji mano, kad tokiai nuomonei

⁹³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

⁹⁴ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 22.

reikėtų pritarti, nes nepriklausomai nuo šio nusikaltimo motyvų, jis yra pavojingas veikimas, juo kėsiniamasi pažeisti nuosavybės neliečiamumą ir padaryti žalą savininkui.⁹⁵

Daugiausia veikos kvalifikavimo problemų kyla, kai kaltininkas veikia trečiųjų asmenų naudai. Pavyzdžiui, asmuo tyčia pagrobė svetimą turtą, kad jį panaudojęs galėtų išgelbėti kito žmogaus ar net savo gyvybę. Šiuo atveju kyla būtinojo reikalingumo problema. Esminė būtinojo reikalingumo prielaida yra realus pavojus gyvybei, sveikatai, laisvei ar kitam teisiniam gėriui, kai apsisaugoti nuo gresiančio pavojaus neįmanoma nepažeidus kitų asmenų teisiškai pripažintų interesų. Nors tokiais atvejais kaltininko veiksmai visiškai atitiktų vagystės sudėtį, daugelio Lietuvos, Rusijos ir Vokietijos teisininkų (pavyzdžiui, A. Drakšienė, V. Pavilionis, J. Wessels) nuomone jie negalėtų būti vertinami kaip nusikaltimas.⁹⁶ Įstatymų leidėjas nurodo, kad neturėtų būti laikomi vagyste ir tokie atvejai, kai asmuo tyčia pagrobia daiktą, norėdamas jį gražinti savininkui ar kitam teisėtam jo valdytojui (pavyzdžiui, tėvai prieš vaikų valią paima neteisėtai įgytus jų daiktus, turėdami tikslą juos gražinti savininkui). Tačiau turto pagrobimas siekiant, kad tretieji asmenys praturtėtų, turi būti kvalifikuojamas kaip vagystė. Įstatymų leidėjui šiuo atveju visai nesvarbu, kas yra tretieji asmenys. Antai aukcione parduoto antikvarinio paveikslo pagrobimas turint tikslą neatlygintinai jį perduoti valstybės muziejui taip pat turi būti vertinamas kaip vagystė.⁹⁷

Ypatingas dėmesys vagystės tikslui ir motyvui yra skiriamas tais atvejais, kai mėginama atskirti vagystę nuo neteisėto daikto panaudojimo. Baudžiamosios teisės teorijoje šiuo požiūriu nuo seniausių laikų suformuluota tokia taisyklė: jei kaltininkas akivaizdžiai nori pasinaudoti daiktu tik laikinai, jo veika negali būti kvalifikuojama kaip vagystė. Praktikoje dažniausiai ši problema iškyla dėl neteisėto transporto priemonės panaudojimo. Todėl kai kuriose šalyse laikinas pasinaudojimas transporto priemone numatytas atskiruose BK straipsniuose (Rusija, Lenkija). LR BK 250 str., reglamentuojantis transporto priemonių nuvaramą, neturint tikslo pagrobti, nuo 1995 m. sausio 1 d. neteko galios. Tačiau minėtos veikos baudžiamumas nebuvo panaikintas, kadangi 1994 m. lapkričio 10 d. įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos Baudžiamojo, Pataisos darbų ir Baudžiamojo proceso kodeksų pakeitimo ir papildymo“, priimto 1994 liepos 19 d. įsigaliojimo tvarkos“ 3 str.

⁹⁵ DRAKŠIENĖ, A.; STAUSKIENĖ, E. *Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose*: mokomoji priemonė. Vilnius, 1998, p. 40.

⁹⁶ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 23.

⁹⁷ IVOŠKA, G., et al. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, 178 str. p. 287.

nuostatomis transporto priemonių nuavyimas buvo prilygintas vagystei. Daugelis Lietuvos teisininkų (A. Drakšienė, V. Pavilionis ir kiti) mano, kad tokiu būdu įstatymų leidėjas ne tik sugriežtino baudžiamąją atsakomybę už minėtą veiką, bet ir atsisakė esminio vagystės požymio – svetimo turto pasisavinimo. Jų teigimu, neatsitiktinai dabar teismų praktika linkusi orientuotis ne į kaltės turinį (subjektyvius teisės pažeidėjo tikslus), bet į objektyvią žalą, padaromą transporto priemonės savininkui. Dažniausiai teismų praktikoje vagyste pripažįstami tokie atvejai, kai kaltininkas, pasinaudojęs transporto priemone trumpą laiką, palieka ją taip ir tokioje vietoje, kad ji atitenka tretiesiems asmenims arba tik atsitiktinai grąžinama savininkui.⁹⁸

Pavyzdžiui, M. A. ir M. J. nuteisti pagal LR BK 178 str. 2 d., nes 2010 m. kovo 27 d. Marijampolės mieste išibrovė į A.A. priklausantį automobilį, juo nuvažiavo į Riečių kaimą ir paliko prie kaimo kapinių.⁹⁹

Teisininkų manymu ši pozicija nėra visiškai teisinga. Derėtų atkreipti dėmesį į tai, kad pagal konstrukciją įstatymų leidėjas vagystę išdėstė kaip materialią nusikaltimo sudėtį, todėl kaltininko tyčia turi apimti ne tik pačią veiką, bet ir jos sukeltus padarinius. Baudžiamosios teisės teorijoje yra laikomasi nuomonės, kad asmens kaltė priklauso nuo kaltininko veikos suvokimo ir jos įgyvendinimo. Todėl vagystės subjektyviajai pusei būtina, kad asmuo ne tik tyčia paimtų svetimą automobilį, bet ir turėtų tikslą jį pasisavinti.¹⁰⁰ A. Drakšienė mano, kad įstatymų leidėjas pasielgtų visiškai teisingai, jei asmens baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą pasinaudojimą transporto priemone reglamentuotų specialiaame BK straipsnyje.¹⁰¹ J. Wessels nuomone, jei kaltininkas pasivažinęs automobilį norėjo palikti, kad savininkas be ypatingų pastangų ir atsitiktinumų galėtų vėl tapti automobilio „šeimininku“, tai šiuo atveju, kadangi asmens veikoje nėra ketinimo automobilį pasisavinti, nebus vagystės sudėties požymių. Jei kaltininkas automobilį ketino palikti taip, kad jį galėtų paimti bet kas, ir pas savininką jis galėtų „grįžti“ tik atsitiktinai, tai egzistuos ir objektyvūs ir subjektyvūs vagystės sudėties požymiai.¹⁰²

Mano nuomone, pats kaltininko elgesys suponuoja savanaudiškumo ir pasisavinimo požymių buvimą ar nebuvimą. Pirmuoju atveju kaltininko savanaudiško motyvo nėra, nes nelaiko automobilio savu, grąžina savininkui, nenori, kad šis patirtų materialią žalą. Antruoju atveju kaltininko nusikalstamas sumanymas yra savanaudiškas,

⁹⁸ PAVILONIS, V. *et al. Baudžiamoji teisė: specialioji dalis*. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 347.

⁹⁹ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. rugsėjo 20 d. nuosprendis b.b. Nr. N1-329-571/210.

¹⁰⁰ PAVILONIS, V. *et al. Baudžiamoji teisė: specialioji dalis*. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 348.

¹⁰¹ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 24.

¹⁰² WESSELS, J. *Baudžiamoji teisė: baudžiamoji veika ir jos struktūra*. Bendroji dalis. Vilnius, 2003, p. 62.

nes numatęs automobiliu pasinaudoti tiek kiek jam naudinga ir kaip naudinga. Taigi kaltininkas elgiasi su svetimu automobiliu kaip su savu. Jis pasivažinėjęs automobilį eliminuoja iš savo valdymo, palieka bet kur, žinodamas, kad automobilį gali rasti ir paimti tretieji asmenys, t.y. tarsi išmeta. Kaltininkas žino, kad tokiu savo elgesiu teisėtam automobilio savininkui padaro materialią žalą. Paminėtina, kad įstatymų leidėjui nesvarbu, kiek laiko truks pasisavinimas ir ką su pasisavintu turtu kaltininkas veiks toliau (išmes, perleis tretiesiems asmenims ir pan.) J.Wessels teigia, kad žinojimas tyčioje, kaip ir veikos aplinkybių aktualus suvokimas, gali pasireikšti ir bendru suvokimu apie įvykį.¹⁰³ A. Drakšienės siūlymui pritariu tik iš dalies. Manychiau, kad baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą pasinaudojimą transporto priemone reikėtų reglamentuoti specialiaame BK straipsnyje, o tokiu pasinaudojimu pripažinti tik tuos atvejus, kai kaltininkas grąžina automobilį savininkui. Taip pat reikėtų atsižvelgti neteisėto pasinaudojimo laikotarpi. Teisininkai praktikai mano, kad toks reglamentavimas gali sudaryti terpę išvengti atsakomybės už automobilio vagystę. Kad baudžiamoji atsakomybė kiltų pagal tyčios kryptingumą, bet būtų išvengta įdingos praktikos formavimosi tarp teisės pažeidėjų, jie siūlo suvienodinti bausmių rūšis ir dydžius už automobilio vagystę ir neteisėtą pasinaudojimą.

---

¹⁰³ WESSELS, J. *Baudžiamoji teisė: baudžiamoji veika ir jos struktūra*. Bendroji dalis. Vilnius, 2003, p. 90.

III. VAGYSTĘ KVALIFIKUOJANTYS POŽYMIAI

Vagystę kvalifikuojantys požymiai - tai didinantys pagrobimo pavojingumą požymiai, rodantys kaltininko didesnę išūlumą, cinizmą, egoizmą, organizuotumą, gobšumą ir pan., t.y. vagystė padaryta pavojingesniu būdu (įsibraunant į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją), pagrobtas tam tikras turtas (automobilis), pagrobto turto didelė vertė ar didelė kultūrinė, istorinė ar mokslinė reikšmė. Vagysčių padarymo būdus sugalvoja patys pagrobėjai. Įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į šių būdų pavojingumą, paplitimą, kuria kvalifikuotų vagysčių sudėtis, pagrindinę vagystės sudėtį papildydamas vienu ar keliais požymiais, aprašo jas baudžiamajame įstatyme ir už realizavimą numato atitinkamas sankcijas. Gyvenimo realijų įtakoje vieni požymiai kriminalizuojami, kiti dekriminalizuojami, siaurinamas, plečiamas ar keičiamas kvalifikuojančių požymių turinys. Baudžiamųjų įstatymų, reglamentuojančių baudžiamąją atsakomybę už kvalifikuotą vagystę, istorinės raidos apžvalga parodė, kad nuo 1990 m., atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, padaryti net aštuoni baudžiamojo įstatymo pakeitimai ir papildymai, susiję su kvalifikuotomis vagystėmis. 1961 m. redakcijos LR BK buvo įtvirtinti 6 vagystę kvalifikuojantys požymiai: vagystė padaryta pakartotinai, vagystė padaryta grupėje iš anksto susitarusių asmenų, vagystė padaryta įsibraunant į negyvenamąją patalpą, vagystė padaryta įsibraunant į gyvenamąją patalpą, automobilio vagystė ir vagystė padaryta stambiu mastu. 2003 m. gegužės 1 d. įsigaliojus naujam LR BK vagystę kvalifikavo du požymiai: „įsibrovimas į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją“ ir „didelės vertės turtas“. Nuo 2003 m. vagystę kvalifikuojančių požymių sąrašas buvo tik plečiamas. t. y. 2003 m. vagystę kvalifikuojančių požymių sistema papildyta kvalifikuojančiu požymiu – „automobilis“, 2004 m. – „kišenvagystė“, 2007 m. – „atvirai“, „didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės“, „organizuota grupė“. Šiuo metu vagystę kvalifikuojančių požymių sistema yra viena iš plačiausių – ją sudaro net septyni kvalifikuojantys požymiai.¹⁰⁴

Kvalifikuotų vagysčių sudėtys išvardintos tame pačiame LR BK 178 straipsnyje kaip ir paprasta vagystė tik kitose šio straipsnio dalyse. Didinantys vagystės pavojingumą požymiai nurodyti atsižvelgiant į jų pavojingumo laipsnį. LR BK 178 str. 2 d. išvardyti pavojingesni, o 3 d. pavojingiausi vagystės požymiai. Toks kvalifikuojančių požymių skirstymas leidžia įstatymų leidejui griežtinti baudžiamąją atsakomybę pagal vagystės

---

¹⁰⁴ VOSYLIŪTĖ, A. *Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 03 03]. Prieiga per internetą: <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2009~D_20090707_154604-84556/DS.005.0.01.ETD>

pavojingumo laipsnį. Įstatymų leidėjas prie pavojingesnių vagysčių (LR BK 178 str. 2 d.) priskiria: atvirą vagystę, svetimo turto vagystę įsibraunant į patalpą, saugyklą arba saugomą teritoriją; svetimo turto vagystę viešoje vietoje iš asmens drabužių, rankinės ar kitokio nešulio (kišenvagystę) ir automobilio vagystę, ir numato griežtesnę sankciją nei už paprastą vagystę. LR BK 178 str. 3 d. išvardintos vagystės yra laikomos pavojingiausiomis, tai: didelės vertės svetimo turto pagrobimas; didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčių vertybių pagrobimas ir svetimo turto pagrobimas, dalyvaujant organizuotoje grupėje. Už pavojingiausiais vagystes numatytos griežčiausios sankcijos. Būtent sugriežtinta sankcija rodo pagrindinės ir kvalifikuotų vagystės sudėčių skirtumus.

Tokia LR BK 178 str. konstrukcija reiškia, kad vienoje straipsnio dalyje išvardinti kvalifikuojamieji požymiai yra alternatyvūs. Kaltininko padarytoje veikoje jų gali būti vienas, keli ar net visi. Kai kaltininko veikoje yra keli kvalifikuojantys vagystę požymiai, įtvirtinti skirtingose LR BK 178 str. dalyse, kvalifikuojant veiką, reikia vadovautis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimu, kad remiantis teisės normų konkurencijos taisyklėmis, esant bent vienam atsakomybę kvalifikuojančiam požymiui, taikoma ta norma, kurioje numatyta atsakomybė už kvalifikuojančių požymių turinčios veikos padarymą. Tais atvejais, kai konkuruoja dvi kvalifikuojančius požymius numatančios normos, nustatytos skirtingose BK straipsnio dalyse. Pagal susiklosčiusią teismų praktiką, esant dviejų specialių kvalifikuojančius požymius numatančių normų konkurencijai, taikytina ta norma, kurioje nustatyta baudžiamoji atsakomybė už pavojingesnę nusikalstamą veiką.¹⁰⁵

Pavyzdžiui, teismas nepagrįstai D.B. nuteisė pagal LR BK 178 str. 1 d., nes kaltininkas įsilaužęs į J. K. butą, iš jo pagrobė įvairių daiktų. Atsižvelgiant į pateiktą aiškinimą, D. B. veika turėjo būti kvalifikuota pagal LR BK 178 str. 2 d.¹⁰⁶

Pažymėtina, jei yra vagystę kvalifikuojančių požymių, tai pagrobto turto vertė netenka reikšmės tolesniam veikos kvalifikavimui, išskyrus LR BK numatytą didelę vertę ar didelę istorinę, kultūrinę, mokslinę reikšmę. Jei yra vagystę kvalifikuojančių požymių, pagrobto turto vertė gali būti tiek mažesnė, tiek didesnė nei 1 MGL.

Dažna vagystę kvalifikuojančių požymių kaita teisininkų vertinama nevienareikšmiškai. A.Vosyliūtės nuomone tinkamas vagystę kvalifikuojančių požymių nustatymas turi ir ypatingą praktinę reikšmę – padeda atskirti administracinės teisės

---

¹⁰⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹⁰⁶ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. kovo 25 d. nuosprendis b.b. Nr.N1-134-564/2010.

pažeidimą nuo nusikalstamos veikos, baudžiamąjį nusižengimą nuo nusikaltimo, paprastą nusikaltimą nuo kvalifikuoto. Ji taip pat teigia, kad sparti kvalifikuojančių požymių kaita dažnai pasunkina įstatymo taikymą. Kad tai liudija teismų praktika vagysčių bylose – gana dažnai veikos kvalifikacija keičiama dėl nepagrįsto vagystę kvalifikuojančio požymio inkriminavimo ar, atvirkščiai, dėl tokio požymio neinkriminavimo. Kad neišsamus vagystę kvalifikuojančių požymių ištyrimas, netikslus jų įvertinimas neretai lemia klaidingą vagystės kvalifikavimą, neteisingos bausmės kaltinamajam paskyrimą, nevienodą baudžiamųjų įstatymų supratimą bei taikymą, dėl to pažeidžiami teisėtumo ir teisingumo principai, nėra užtikrinama žmogaus teisės į nuosavybę apsauga.¹⁰⁷

Visų pirma, įstatymų leidėjas nurodo, kad vagystės pavojingumą didina atviras svetimo turto pagrobimas, t.y. kai kaltininkas veikia viešai, esant savininkui ar kitiems asmenims, nesantiems atvirosios vagystės bendrininkais, suvokiantiems neteisėto turto pagrobimo faktą. Kaltininkas žino, kad šie asmenys supranta jo veiksmų pobūdį, bet ignoruoja šią aplinkybę.

Sovietiniu laikotarpiu Lietuvoje dėl akiplėšiškumo arba nepavojingo gyvybei ar sveikatai smurto pavartojimo arba grasinimo nukentėjusiajam pavartoti tokį smurtą atviroji vagystė buvo laikoma pavojingesniu bei sunkesniu nusikaltimu už slaptąją vagystę ir reglamentuota atskirame BK straipsnyje. Baudžiamąjį įstatymą 1994 m. keičiant, fizinės jėgos pavartojimas prieš nukentėjusįjį siekiant nugalėti jo pasipriešinimą, perėjo į plėšimo sudėtį, o veiksmai nesusiję su smurtu, priskirti paprastajai vagystei.¹⁰⁸

Kitas vagystę kvalifikuojantis požymis yra įsibrovimas į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją. Tai požymis apibūdinantis veikos padarymo būdą ir vietą, kuri yra alternatyvi. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškino, kad įsibrovimas – tai slaptas arba atviras neteisėtas patekimas į patalpą, saugyklą ar saugomą teritoriją. Įsibraunama gali būti įveikiant kliūtis ir patenkant be kliūčių.¹⁰⁹ Lietuvos baudžiamojoje teisėje nurodomi šie įsibrovimo būdai: įsilaužiant, t.y. nugalėjus kliūtis, susijusias su daiktų vientisumo pažeidimu, arba žmonių pasipriešinimą; panaudojant apgaulę (apsimetus elektriku, supirkėju ir pan.); panaudojant parinktus ar padirbtus raktus, taip pat pavogtus, rastus raktus, instrumentus, kuriais atidaromas spynos užraktas, jo nesulaužius ir nesugadinus;

---

¹⁰⁷ VOSYLIŪTĖ, A. *Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 03 03]. Prieiga per internetą: <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2009~D_20090707_154604-84556/DS.005.0.01.ETD>

¹⁰⁸ PAVILONIS, V. *et al. Baudžiamoji teisė: specialioji dalis*. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 345

¹⁰⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

panaudojant technines ar kitas priemones, t.y. kai kaltininkas pasiima daiktus neįeidamas į patalpą.

Baudžiamosios teisės literatūroje akcentuojama įsibrovimo, kaip ir kiekvienos nusikalstamo veikos, subjektyviosios pusės reikšmė. Nurodoma, kad jeigu asmuo į patalpas, saugyklą ar saugomą teritoriją patenka neturėdamas tikslo pagrobtį ten esančius daiktus, bet nusikalstamas sumanymas kyla vėliau, veika negali būti kvalifikuojama kaip įsibrovimas, o tik kaip vagystė. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką nustatydami nusikalstamo sumanymo turinį, teismai turi neapsiriboti pirmine jo forma, tačiau privalo aiškintis jų dinamiką visos nusikalstamos veikos darymo metu. Nustatant nusikalstamo sumanymo turinį, nepakanka nustatyti vien tik objektyviuosius veikos požymius. Būtina nustatyti ir subjektyviuosius veikos požymius, t.y., kokio tikslo siekė bei kokius padarinius numatė kaltininkas. Kai yra veiką kvalifikuojančių požymių, būtina nustatyti, kad kaltininkas šiuos požymius suvokė.¹¹⁰ Tačiau praktikoje ne retai sudėtinga objektyviai įvertinti subjektyviąją pusę.

Pavyzdžiui, Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 09 01 G.K. ir R. V. buvo nuteisti už tai, kad pagrobė svetimą turtą įsibrovę į saugomą teritoriją, t.y. 2009 m. gruodžio 23 d., apie 22 val., veikdami bendrai, perlipdami per tvorą, kuria aptverta UAB „Didma“ saugoma teritorija, iš šios teritorijos pagrobė 1260 kilogramų naudoto juodojo metalo, tuo padarydami UAB „Didma“ 1260 Lt turtinę žalą.

G.K. ir R.V. veika, atliekant ikiteisminį tyrimą ir bylą nagrinėjant teisme, kvalifikuota pagal LR BK 178 str. 2 d. (vagystė įsibraunant į saugomą teritoriją) teisingai. Nors tik bylą nagrinėjant teisme G.K. ir R.V. kaltais prisipažino visiškai ir parodė, kad norėdami gauti pinigų šventėms, sugalvojo pavogti metalo ir jį parduoti. Todėl perlipę per UAB „Didma“ teritorijos tvorą, iš jos per keletą kartų per tvorą permetė metalo vamzdžius. O ikiteisminio tyrimo metu įtariamieji teigė, kad nusikalstamas sumanymas pagrobtį atsirado tik perlipus per UAB „Didma“ tvorą ir pamačius metalą. Kvalifikuojant veiką buvo atsižvelgta į tai, kad nurodyta priežastis dėl ko jie atsidūrė prie minėtos tvoros nebuvo įtikinama, metalo supirktuvės svėrėja V.V. parodė, kad G.K. ir R.V. jau ne pirmą kartą parduoda naudotą metalą, abu nedirbantys.¹¹¹

Darytina išvada, kad siekiant objektyviai įvertinti nusikalstamo sumanymo turinį, reikia atsižvelgti ir į kitas bylos aplinkybes.

---

¹¹⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹¹¹ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. rugsėjo 1d. nuosprendis b. b. Nr. 1-377-564/2010.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškino, kad kai įsibraunant sužalojamas ar sunaikinamas turtas, veika turi būti kvalifikuojama pagal vagystės įsibraunant ir turto sunaikinimo ar sužalojimo nusikaltimų sutaptį.¹¹² Daugelis teisininkų abejoja ar tai teisingas įstatymo aiškinimas. Jie teigia, kad įsibrovimas apima ne tik materialinės žalos atsiradimą dėl pagrobto turto, bet ir pavojingesnį veikimo būdą, kurį, beje, įstatymų leidėjas įtvirtina jau pačioje straipsnio konstrukcijoje ir už tai numato griežtesnę sankciją. Kad vadovaujantis baudžiamosios teisės normų konkurencijos taisyklėmis, visuma paprastai yra pavojingesnė už kiekvieną atskirai paimtą dalį. Tik jei bet kuri įeinanti į visumą dalis gali būti laikoma pavojingesne, tik tuomet ji kvalifikuojama savarankiškai.

Vokietijoje įsibrovimas visuomet yra susijęs su realių kliūčių pašalinimu, o šių kliūčių pašalinimo būdai detalizuojami pačioje straipsnio dispozicijoje.¹¹³

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad patalpa – tai uždara erdvė, statinys, paprastai turintis stogą ir specialų įėjimą, skirtas žmonėms laikinai ar nuolat gyventi ir dirbti arba materialinėms vertybėms laikyti.¹¹⁴ 1961 m. LR BK įsibrovimas į gyvenamąją patalpą buvo atskiras vagystę kvalifikuojantis požymis. Įstatymų rengėjas 2000 m. LR BK neišskyrė įsibrovimo į gyvenamąją patalpą kaip pavojingesnio vagystės požymio, o prilygino įsibrovimui į kitą patalpą. Daugelis teisininkų (pavyzdžiui, A. Drakšienė, V. Piesliakas, A. Vosyliūtė) vagystę įsibraunant į gyvenamąją patalpą laiko daug pavojingesniu nusikaltimu, nes kėsiniama ne tik pagrobti žmogaus turtą, bet kartu pažeidžiama Konstitucijoje garantuota žmogaus teisė į gyvenamosios patalpos neliečiamumą. Jų manymu įsibrovimas į gyvenamąją patalpą turėtų būti atskiras vagystę kvalifikuojantis požymis ir numatyta griežtesnė sankcija, nei už įsibrovimą į kitas patalpas.

Tačiau šis požymis, kaip atskiras vagystę kvalifikuojantis požymis, išskirtas tik nedaugelyje užsienio šalių. Pavyzdžiui Rusijoje neteisėtas įsibrovimas į gyvenamąją patalpą nurodytas BK 158 str. 3 d., nes laikomas pavojingesniu nusikaltimu už įsibrovimą į patalpą ar saugyklą, ar kišenvagystę (šie požymiai nurodyti BK 158 str. 2 d.).¹¹⁵ Švedijoje šis požymis taip pat yra išskirtas BK 8 skyriaus 4 straipsnyje ir įvardintas kaip

---

¹¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹¹³ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 28, 30.

¹¹⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹¹⁵ МИХЛИН, В. И., *et al.* *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008, с. 253.

įsilaužimas į būstą.¹¹⁶ O Estijoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje įsibrovimas į gyvenamąją patalpą yra tolygus įsibrovimui į kitas patalpas.

Kišenvagystė yra dar vienas vagystės pavojingumą didinantis požymis numatytas LR BK 178 str. 2 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senatas kišenvagystę apibrėžia kaip svetimo turto pagrobimą viešoje vietoje iš asmens drabužių, rankinės ar kitokio nešulio, kuriuos tas asmuo turi prie savęs. Taip pat išaiškina, kad jei viešoje vietoje iš asmens pagrobiami jo drabužiai, rankinė, ar kitoks nešulys kartu su juose buvusiu turtu, tokia veika kaip kišenvagystė nekvalifikuojama. Pažymėtina, jei asmens drabužiai, rankinė ar kitoks nešulys ir juose esantis turtas yra palikti ar perduoti daiktams saugoti skirtoje vietoje, tai vagystė iš drabužių, rankinės ar kitokio nešulio, taip pat ir pačių išvardytų daiktų vagystė kvalifikuojama kaip svetimo turto pagrobimas įsibrovus į saugyklą.¹¹⁷

Apibendrinant galima pasakyti, kad kišenvagystės esmę sudaro grobiamo daikto faktinis buvimas kartu su nukentėjusiuoju. Manychiau, kad kišenvagystė pavojingesnė už paprastą vagystę todėl, kad kaltininkui reikia didesnio įžūlumo, akiplėšiškumo ir įgūdžių, praktikos darant tokio pobūdžio nusikaltimus.

Kai kurie teisininkai yra tos nuomonės, kad kišenvagystę apibrėžiantys požymiai neparodo šios veikos didesnio pavojingumo, todėl kišenvagystę būtų tikslingiau apibrėžti kaip svetimo turto, kurį nukentėjusysis turi su savimi, pagrobimą. Dėl ko netektų prasmės kitas vagystę kvalifikuojantis požymis „atvirai“, todėl jis turėtų būti pašalintas.¹¹⁸

Kitas vagystę kvalifikuojantis požymis, numatytas LR BK 178 str. 2 d., apibūdinantis vagystės dalyką, yra automobilis. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, aiškindamas vagystę kvalifikuojantį automobilio pagrobimo požymį, apibrėžė, kad automobiliu laikoma bet kokia transporto priemonė, skirta važiuoti keliu ir vežti krovinius ir (ar) keleivius arba vilkti kitas transporto priemones. Nurodė, kad automobiliams nepriskiriami motociklai, traktoriai ir savaeigės mašinos, taip pat savadarbės transporto priemonės, nustatyta tvarka neįregistruotos valstybės registre kaip automobiliai, bei transporto priemonės, išregistruotos baigus jas eksploatuoti ir akivaizdžiai netinkamos

---

¹¹⁶ *The Swedish Penal Code* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 10]. Prieiga per internetą: <<http://wings.buffalo.edu/law/bclc/sweden.pdf>>

¹¹⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹¹⁸ VOSYLIŪTĖ, A. *Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 03 03]. Prieiga per internetą: <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-001:E.02~2009~D_20090707_154604-84556/DS.005.0.01.ETD>

eksploatuoti.¹¹⁹ Tačiau A.Vosyliūtės nuomone, toks automobilio apibrėžimas kritikuotinas. Nes kaltininkas, grobdamas automobilį, dažniausiai negali numatyti transporto priemonės išregistravimo, neįregistravimo aplinkybių. Kad automobilio pagrobimas kvalifikuotinas ir tada, kai transporto priemonė yra ne tik akivaizdžiai netinkama naudoti, bet ir išregistruota baigus ją eksploatuoti.¹²⁰ Pagrobto automobilio vertė neturi reikšmės veikos kvalifikavimui, jei ši vertė neviršija 250 MGL dydžio sumos, o jei viršija šią sumą veika kvalifikuojama pagal LR BK 178 str. 3 d.

Iki 1999 m. lapkričio 25 d. automobilio pagrobimas buvo laikomas stambaus masto vagyste. Vadinas, neatsižvelgiant į realią automobilio vertę, buvo pripažįstama, kad kiekvieno automobilio vertė ne mažesnė kaip 250 MGL. Tačiau tai sudarė problemų kvalifikuojant veikas, nes teismas negalėjo vadovautis kaltininko automobilio vertės suvokimu ir kaltininkui atsakomybė kildavo ne už realiai padarytą nusikaltimą.¹²¹ Manychiau, kad įstatymų leidėjas priėmė tinkamą sprendimą, vagystę kvalifikuojančiu požymiu pripažindamas „automobilio pagrobimą.“

Pažymėtina, kad automobilio pagrobimas kaip vagystę kvalifikuojantis požymis nėra numatytas nei Rusijos, nei Lenkijos, nei Estijos, nei Prancūzijos BK. Tačiau Lenkijos BK 289 str. reglamentuoja trumpalaikį pasinaudojimą mechanine transporto priemone¹²² ir Rusijos BK 166 str. reglamentuoja neteisėtą automobilio ar kitos transporto priemonės užvaldymą be tikslo pagrobti¹²³ kaip savarankiškus nusikaltimus.

Kitas vagystę kvalifikuojantis požymis yra didelės vertės turtas. Šis požymis yra tuomet, kai pagrobto turto vertė (realiai padaryta turtinė žala) viršija 250 MGL dydžio sumą. Ši vagystė paprastai padaroma vienu būdu ir iš tos pačios vietos. Jei kelių vagysčių metu pagrobto turto vertė viršija 250 MGL dydžio sumą, didelės vertės požymis neinkriminuojamas. Jei tęstinės vagystės metu pagrobto turto vertė viršija 250 MGL dydžio sumą, inkriminuojamas didelės vertės požymis.

Vagystė gali būti padaroma apibrėžta ir neapibrėžta tyčia. Jei kaltininko tyčia buvo nukreipta pagrobti didelės vertės turtą, bet jam nepavyko pagrobti tokios vertės turto, jo veika vertinama kaip pasikėsinimas padaryti didelės vertės svetimo turto grobimą. Jei kaltininko tyčia dėl grobiamo turto vertės neapibrėžta, jo veika

---

¹¹⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹²⁰ VOSYLIŪTĖ, A. *Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę interaktyvus*. [žiūrėta 2011 03 03]. Prieiga per internetą: <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2009~D_20090707_154604-84556/DS.005.0.01.ETD>

¹²¹ DRAKŠIENĖ, A. *Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. Teisė*, 2000, nr. 37, p. 31.

¹²² *Уголовный кодекс Республики Польша* Санкт-Петербург, 2001, p. 191.

¹²³ МИХЛИН, В. И., *et al. Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008. с. 269.

kvalifikuojama atsižvelgiant į pagrobto turto vertę, jei nėra kitų veiką kvalifikuojančių požymių

Pažymėtina, kad vagystę kvalifikuojantis didelės vertės požymis yra numatytas daugumos užsienio valstybių BK (Rusijos, Estijos, Lenkijos, Vokietijos, Švedijos). Pavyzdžiui vagystę kvalifikuojantis didelės vertės turto požymis numatytas net trijose Rusijos BK 158 str. dalyse: 2 d. – didelės žalos piliečiui padarymas, 3 d. – didelės vertės turto, 4 d. – labai didelės vertės turto. Padaryta reali didelė žala piliečiui negali būti mažesnė nei 2500 rublių, kuri nustatoma, atsižvelgiant į nukentėjusiojo materialinę padėtį, pagrobto turto vertę ir jo reikšmę nukentėjusiajam, į nukentėjusiojo darbo užmokesčio, pensijos dydį, šeimos narių pajamas.¹²⁴

Kalbant apie kitą vagystę kvalifikuojantį požymį - didelės mokslinės, istorinės ir kultūrinės reikšmės turinčias vertybes, teisės literatūroje nurodoma, kad pagrobtų šių vertybių vertė gali viršyti arba ne 250 MGL dydžio sumą. Šio požymio inkriminavimui turi reikšmės ne pagrobto turto vertė, o reikšmė ir visai nesvarbu viena ar kelios tokios vertybės pagrobtos. Pažymėtina, kad didelės mokslinės, istorinės ir kultūrinės reikšmės turinčiomis vertybėmis pripažįstamos tos vertybės, kurios įtrauktos į valstybinę kilnojamųjų vertybių apskaitą. Kvalifikuojant tokios reikšmės šaunamųjų ginklų pagrobimą, papildomai reikia vadovautis ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nuostatomis. O Nešaunamųjų ginklų turinčių tokios reikšmės pagrobimas inkriminuojamas pagal LR BK 178 str. 3 d.

Tačiau A.Vosyliūtė teigia, kadangi vertybių kultūrinės, istorinės, mokslinės reikšmės įvertinimas priskirtas ekspertų, turinčių specialų profesinį išsilavinimą, kompetencijai, todėl, siekiant išvengti galimos prieštaros subjektyviam pakaltinamumo principui, formuluojant šį požymį nurodyti, kad minėtos vertybės turėtų būti viešai demonstruojamos ar priklausyti visiems prieinamai kolekcijai.¹²⁵

Manau, kad sąvokos „įtraukti į valstybinę kilnojamųjų vertybių apskaitą“ vartojimas tinkamas, nes ši sąvoka apima platesnį minėtų vertybių ratą. O Sąvokų „viešai demonstruojamos“ ir „priklausyti visiems prieinamai kolekcijai“ susiaurintų minėtų vertybių ratą. Tiek prieš įtraukiant minėtas vertybes į valstybinę kilnojamųjų vertybių apskaitą, tiek prieš viešai demonstruojant ar prieš priskiriant visiems prieinamai kolekcijai, jų didelę kultūrinę, istorinę ar mokslinę reikšmę turėtų nustatyti ekspertas,

¹²⁴ МИХЛИН, В. И., *et al.* *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008, с. 253.

¹²⁵ VOSYLIŪTĖ, A. *Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 03 03]. Prieiga per internetą: <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2009~D_20090707_154604-84556/DS.005.0.01.ETD>

turintis specialų žinių. Iš kaltininko reikalaujama ne vertinti šias vertybes, o susižinoti, kurios vertybės turi didelę mokslinę, kultūrinę ar istorinę reikšmę. Manychiau, kad didelės mokslinės, istorinės ir kultūrinės reikšmės turinčių vertybių pagrobimas visais atvejais turėtų būti inkriminuojamas atsižvelgiant į kaltininko tyčios kryptingumą. Pavyzdžiui, jei kaltininkas buvo numatęs pagrobti tik eilinį paveikslą, o ne paveikslą, kuris turi minėtą reikšmę ir nesuvokė, kad grobia didelės istorinės, kultūrinės ar mokslinės reikšmės paveikslą, jam šis požymis neturėtų būti inkriminuojamas.

Vokietijoje ir Rusijoje vagystė daiktų, turinčių ypatingą vertę, reglamentuota atskiruose straipsniuose kaip savarankiškas nusikaltimas. Vokietijos BK 243 str. „Ypač sunkūs vagystės atvejai“ numato vagystę daiktų, kurie skirti religiniams tikslams, iš bažnyčios ar kitų vietų, kuriose atliekamos religinės apeigos; vagystę daiktų, turinčių svarbią reikšmę mokslui, menui, istorijai ar technikos pažangai, iš visiems prieinamų kolekcijų ar atvirai eksponuojamų parodų.¹²⁶ Rusijos BK 164 str. lakoniškesnis: daiktų, turinčių ypatingą vertę, vagystė - tai pagrobimas daiktų ar dokumentų, turinčių ypatingą istorinę, mokslinę, meninę ar kultūrinę vertę. BK 164 str. 2 d. dar išvardinti šį nusikaltimą kvalifikuojantys požymiai: iš anksto susitarusių asmenų ar organizuotos grupės; sunaikinimas, sugadinimas, sugriovimas daiktų ir dokumentų.¹²⁷

Nusikaltimų pakartotinumą pagal LR BK reiškia, kad kaltininkas du ar daugiau kartų pažeidė tą patį arba tapačiam prilygintą įstatymą.¹²⁸ Tokia pakartotinumą, kaip vagystę kvalifikuojančio požymio, sąvoka buvo pateikta 1961 m. redakcijos LR BK. Tačiau 2000 m. redakcijos LR BK šis požymis buvo dekriminalizuotas ir nuo 2003 m. gegužės 1 d., įsigaliojus naujam LR BK, neinkriminuojamas. Tačiau praktikoje dėl šio kvalifikuojančio požymio nebuvimo, kvalifikuojant vagystes, iškyla problemų. Teisininkai praktikai mano, kad, asmeniui padariusiam keletą, nors ir mažos vertės vagysčių (net iki 1 MGL), turėtų kilti baudžiamoji atsakomybė. Juk asmens sistemingas vagiliavimas rodo jo didesnę pavojingumą, išūlumą, pasirinktą pavojingą gyvenimo būdą, teisės ir moralės normų, nusistovėjusių papročių ignoravimą.

Estijoje pakartotinai padaryta vagystė yra vagystę kvalifikuojantis požymis.¹²⁹ Vokietijos baudžiamasis įstatymas nenurodo pakartotinumą požymio, bet atskirai kriminalizuoja verslišką vagystę.¹³⁰

¹²⁶ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 28.

¹²⁷ МИХЛИН, В. И., et al. *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008, с. 267.

¹²⁸ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr. 37, p. 25.

¹²⁹ *Уголовный кодекс Эстонской Республики*. Санкт-Петербург, 2001, с. 132.

¹³⁰ DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, Nr. 37, p. 45.

Organizuota grupė – dar vienas vagystę kvalifikuojantis požymis, kuris didina šios veikos pavojingumą. Įstatymų leidėjas nurodo, kad organizuota grupė yra tada, kai bet kurioje nusikalstamos veikos stadijoje du ar daugiau asmenų susitaria daryti kelis nusikaltimus arba vieną sunkų ar labai sunkų nusikaltimą ir kiekvienas grupės narys, darydamas nusikaltimą, atlieka tam tikrą užduotį ar turi skirtingą vaidmenį. Toks susitarimas turi būti išankstinis, t.y. pasiektas iki veiksmų atlikimo. Organizuotos grupės požymis paprastai inkriminuojamas tuomet, kai asmenis ilgą laiką sieja nusikalstami ryšiai, vagystės planuojamos, daromos sistemingai, kiekvienas jos narys turi būti sulaukęs 14 m. amžiaus, pakaltinamas ir suvokti, kad tyčia dalyvauja šios grupės veikloje ir siekia pagrobti svetimą turtą. Tačiau jei du ar daugiau asmenų susitaria padaryti tik vieną paprastą vagystę arba tik vieną vagystę, atitinkančią LR BK 178 str. 2 d. numatytus vagystės požymius, organizuotos grupės požymis neinkriminuojamas.¹³¹

Organizuotos grupės požymis kaip vagystę kvalifikuojantis taip pat numatytas Rusijos, Estijos ir Prancūzijos baudžiamuosiuose kodeksuose. Vokietijos baudžiamojoje teisėje, kai padarant nusikalstamą veiką dalyvavo keli asmenys, skiriamas vykdymas (tiesioginis, netiesioginis ar bendrai padarytas savo baudžiamosios veikos įvykdymas) ir bendrininkavimas (kurstymas ir padėjimas).¹³²

Palyginus vagystės reglamentavimą Lietuvoje ir užsienio valstybėse, galima teigti, kad Lietuvoje ir Rusijoje dauguma vagystę kvalifikuojančių požymių sutampa. Tačiau tik dalis jų išvardijami tame pačiame Rusijos BK straipsnyje kaip ir paprastoji vagystė. Atviroji vagystė, neteisėtas automobilio ar kitos transporto priemonės užvaldymas be tikslo pagrobti, daiktų turinčių ypatingą reikšmę vagystė reglamentuojama atskiruose straipsniuose kaip savarankiški nusikaltimai.¹³³ Vokietijos, Prancūzijos, Estijos, Lenkijos BK išvardinti vagystę kvalifikuojantys požymiai labiau skiriasi nuo vagystę kvalifikuojančių požymių išvardintų LR BK. Prancūzijos BK vagystę kvalifikuojantys požymiai išvardijami viename straipsnyje, bet ne tame pačiame kaip paprasta vagystė. Įdomu tai, kad Prancūzijoje vagystės pavojingumą didina kaltininko užimamos pareigos: viešoji valdžia, valstybės tarnyba.¹³⁴

---

¹³¹ IVOŠKA, G., et al. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, 178 str. p. 300.

¹³² WESSELS, J. *Baudžiamoji teisė: baudžiamoji veika ir jos struktūra*. Bendroji dalis. Vilnius, 2003, p. 161.

¹³³ МИХЛИН, В. И., et al. *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008, с. 261, 267, 269.

¹³⁴ *Уголовный кодекс Франции*. Санкт-Петербург, 2002, с. 281.

4. VAGYSTĖS ATSKYRIMAS NUO KITŲ NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ NUOSAVYBEI

Visų nusikalstamų veikų nuosavybei kėsinimosi pagrindinis objektas yra visų formų ir rūšių nuosavybė, o dalykas – svetimas turtas. Visoms šioms nusikalstamoms veikoms bendra tai, kad vienokiu ar kitokiu būdu pagrobiamas svetimas turtas, arba turimas toks tikslas. Visų šių nusikalstamų veikų sudėtys sukonstruotos vagystės pagrindinės sudėties pagrindu. Todėl gan dažnai vagystė yra painiojama su kitomis nusikalstamomis veikomis nuosavybei: plėšimu, sukčiavimu, turto pasisavinimu ir iššvaistymu, radinio pasisavinimu.

4.1. Vagystė ir plėšimas

Pagal LR BK 180 str. 1 d. plėšimas yra tuo atveju, kai panaudojant fizinį smurtą arba grasinant tuoj pat jį panaudoti, arba kitaip atimant galimybę nukentėjusiajam priešintis pagrobiamas svetimas turtas.

Taigi plėšimas nuo vagystės skiriasi tik vienu požymiu - svetimo turto pagrobimo būdu. Plėšimo atveju svetimas turtas pagrobiamas panaudojant fizinį ar psichinį smurtą, ar kitaip atimant galimybę priešintis. Plėšimas yra pavojingesnė veika nei vagystė, nes plėšikas papildomai kėsina į nukentėjusiojo asmens sveikatą. Pažymėtina, kad nesvarbi plėšimo būdu pagrobto turto vertė, ji gali būti mažesnė nei 1 MGL.

Fizinio smurto panaudojimu laikoma spyriai, smūgiai ar kitoks tiesioginis poveikis nukentėjusiojo kūnui, galintis sukelti fizinį skausmą, nežymų ar nesunkų sveikatos sutrikdymą. Atskiriant atvirąją vagystę nuo plėšimo gali suklaidinti tam tikras fizinės jėgos panaudojimas. Pavyzdžiui, jei kaltininkas užvaldo turtą staigiu judesiu išplėšdamas jį iš rankų taip sukeldamas nukentėjusiajam nemalonius pojūčius, veika kvalifikuojama kaip atviroji vagystė, jei prieš tai nebuvo grasinimo. Bet jei kaltininkas stipriau pastumia nukentėjusįjį, atsižvelgiant į kitas bylos aplinkybes, veika gali būti kvalifikuojama kaip plėšimas. Atviroji vagystė perauga į plėšimą visais atvejais, kai nukentėjusysis priešinas kaltininkui.¹³⁵

Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas baudžiamojoje byloje Nr. 2K-189/2009 kaltininko veiką iš BK 178 str. 2 d. perkvalifikavo į BK 180 str. 1 d., motyvuojant: „nors kaltininkas ir turėjo tikslą pagrobti turtą atvirai, sugriebiant už

---

¹³⁵ PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė: specialioji dalis*. 1 knyga. Vilnius, 2000, p. 358.

nukentėjusiosios rankinės dirželio ir staigiu judesiu išplėšiant ją, tai padaryti vienu judesiu jam nepavyko, nes nukentėjusioji tvirtai laikė rankinę. Neatsisakęs savo ketinimų, kaltininkas tęsė nusikalstamą veiką ir savo fizinę jėgą pradėjo naudoti, siekdamas įveikti nukentėjusiąją kaip kliūtį, trukdančią pagrobtį turtą – laikydamas už rankinės tampė nukentėjusiąją į įvairias puses, nuo to ji pargriuvo, vilko ją žeme, t. y. panaudojo fizinį smurtą.¹³⁶

Atskiriant atvirąją vagystę nuo plėšimo svarbus kaltininko tyčios kryptingumas. Jei nusikalstamas sumanymas pagrobtį turtą atsirado po fizinio smurto panaudojimo, veika kvalifikuojama kaip atvirosios vagystės (LR BK 178 str. 2 d.) ir sveikatos sutrikdymo realioji sutaptis. Jei nusikalstamas sumanymas pagrobtį turtą atsirado fizinio smurto panaudojimo metu, veika kvalifikuojama kaip plėšimas.

Jei vagystės būdu grobiant turtą, tačiau dar jo neužvaldžius, panaudojamas smurtas siekiant išlaikyti paimtą daiktą, veika kvalifikuojama kaip plėšimas. Jei smurtas panaudojamas siekiant išvengti sulaikymo po pasikėsimo pavogti svetimą turtą, veika, atsižvelgiant į kitas bylos aplinkybes, kvalifikuojama kaip sutaptis su veikomis, numatytomis kituose BK straipsniuose.¹³⁷

Psichinis smurtas – tai realus grasinimas tuoj pat panaudoti fizinį smurtą pavojingą sveikatai ar gyvybei. Grasinimas gali būti išreiškiamas žodžiais arba veiksmais, arba pasinaudojant ar sukuriant situaciją (pavyzdžiui, tamsus paros metas, nuošali vieta), kuri yra bauginanti kelianti nerimą ir saugumo trūkumą nukentėjusiajam.

Smurtas gali būti panaudotas prieš grobiamo turto savininką, teisėtą valdytoją ar turėtoją, kitus asmenis, kurie kaltininko manymu gali sutrukdyti pagrobtį turtą.

Plėšimui svarbu, kad smurtas būtų panaudota nukentėjusiojo valiai palaužti, atimant galimybę priešintis, o ne atskiriant jį nuo grobiamo daikto.

Pagal susiformavusią teismų praktiką kitokiu atėmimu galimybės priešintis laikoma nukentėjusiojo tyčinis nugirdymas, apsvaiginimą įmaišant į gėrimą migdančiųjų ar kitų svaiginančių priemonių siekiant pagrobtį jo turtą. Tačiau jei nukentėjusysis apsvaigo savo noru, tai kaltininkui pasinaudojant šiuo apsvaigimu, svetimo turto pagrobimas kvalifikuojamas kaip vagystė (LR BK 178 str.).¹³⁸ Galimybė priešintis gali būti atimama ir nukentėjusįjį surišant, laikant jo rankas prispaudus, uždaranant kitame kambaryje.

---

¹³⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. balandžio 14 d. nutartis b. b. Nr. 2K-189/2009

¹³⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹³⁸ Ibid.

Rusijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Estijoje, Lenkijoje plėšimas nuo vagystės taip pat skiriasi smurto panaudojimu. Tačiau papildomu plėšimo objektu šiose šalyse laikoma ne tik nukentėjusiojo asmens sveikata, bet ir gyvybė.

4.2. Vagystė ir sukčiavimas

Svarbiausias sukčiavimo požymis pagal LR BK 182 str. nuostatas – apgaulė. Sukčiavimas nuo vagystės skiriasi tuo, kad apgaulė sukčiavime yra kaip būdas svetimam turtui įgyti. O vagystės ir plėšimo atveju apgaulė yra tik priemonė prieiti prie turto, kurį kaltininkas ketina pagrobtį (pavyzdžiui, pateikiamas suklastotas leidimas patekti į saugomą teritoriją, kurioje tas turtas yra). Tačiau jei veiksmais, atitinkančiais apgaulės požymius, kaltininkas užvaldo asmens, kuris dėl amžiaus, fizinių ar psichinių trūkumų, nervinio sukrėtimo, girtumo, narkotinių medžiagų poveikio ir pan. negali teisingai suprasti kaltininko veiksmų, turtą, o kaltininkas šias aplinkybes suvokia ir jomis pasinaudoja, veika kvalifikuojama kaip vagystė.¹³⁹

Apgaulės esmė, sukčiavimo sudėtyje, sudaro dėl kaltininko objektyviosios tiesos iškraipymo nukentėjusiojo sąmonėje susiformavęs klaidingas įsivaizdavimas objektyviai egzistuojančių arba egzistavusių faktų, kurie suklydusį nukentėjusįjį paskatina nenaudingai disponuoti turtu. T.y. nukentėjusysis pats savo noru perduoda kaltininkui savo turtą, perleidžia turtinę teisę, atsisako realizuoti savo turtinę teisę, prisiima turtinius įsipareigojimus.¹⁴⁰

Be to sukčiavimo dalykas yra platesnis nei vagystės. Sukčiaujant gali būti įgyjama ne tik svetimas turtas, bet ir svetimos turtinės teisės, išvengiama turtinių prievolių arba jos panaikinamos.

Jei vagystė padaroma tik veikimu, tai sukčiavime apgaulė gali būti aktyvi ir pasyvi. Aktyvi apgaulė – tai sąmoningas informacijos iškraipymas. Pasyvi apgaulė - tai tikrų faktų ar aplinkybių nutylėjimas, kai privalėjo juos pranešti nukentėjusiajam. Taip pat apgaule pripažįstamas ir piktnaudžiavimas pasitikėjimu.¹⁴¹ Pavyzdžiui, sukčius norėdamas įgyti aukos pasitikėjimą, priskiria sau tokias savybes (pavyzdžiui, tam tikras pareigas, turtinę padėtį), kurių tikrovėje neturi arba pažadais, įtikinėjimu, sudarymas sutartis neketindamas jų vykdyt įgyja nukentėjusiojo pasitikėjimą ir panaudoja jį piktam.

¹³⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹⁴⁰ IVOŠKA, G., *et al. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis. Vilnius, 2009, p. 334.

¹⁴¹ PAVILONIS, V., *et al. Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000. p. 392.

Jei vagystės subjektu yra laikomas fizinis asmuo sulaukęs 14 metų amžiaus, tai sukčiavimo - 16 metų amžiaus. Be to už sukčiavimą atsako ir juridinis asmuo.

Vokietijoje, Rusijoje, Prancūzijoje, Estijoje ir kitose šalyse sukčiavimas nuo vagystės atskiriamas pagal analogiškus požymius kaip ir Lietuvoje.

4.3. Vagystė ir svetimo turto pasisavinimas ir iššvaistymas

Turto pasisavinimas (LR BK 183 str.) ir turto iššvaistymas (LR BK 184 str.) nuo vagystės skiriasi nusikalstamos veikos dalyku ir subjektu.

Pagrobti galima tik svetimą turtą, o pasisavinti ir iššvaistyti ir svetimą turtą, ir svetimą turtinę teisę. Svarbiausia, kad šis turtas būtų kaltininkui oficialiai patikėtas ar jo žinioje esantis, o turtinė teisė oficialiai suteikta. T.y. kaltininkas turi turėti specialius įgaliojimus pasisavinamo ar iššvaistomo turto atžvilgiu. Pažymėtina, kad šis specialus subjekto požymis yra svarbiausias atskiriant turto pasisavinimą ir iššvaistymą nuo vagystės ir kitų nusikalstamų veikų nuosavybei. Turtas kaltininkui gali būti patikėtas dėl užimamų pareigų, specialių pavedimų arba sutarčių pagrindu ir šio turto atžvilgiu suteikti teisiškai apibrėžti įgaliojimai..

Jei svetimą turtą pasisavina ar iššvaisto asmuo, galintis prieiti prie turto, atlikdamas savo darbo pareigas, tačiau šis turtas nebuvo jam patikėtas ar nebuvo jo žinioje, jo veika kvalifikuojama kaip vagystė. Kaip vagystė kvalifikuojami ir tokie veiksmai, kai kaltininkas laikinai gauna pasinaudoti turtu (pasimatuoti, pavažiuoti ir pan.) ar atlikti su juo tik technines operacijas (pasaugoti, panešti ir pan.) ir neteisėtai jį užvaldo.¹⁴² Taip pat kaltininkas, pasisavinant ar iššvaistant svetimą turtą, turi būti sulaukęs 16 metų amžiaus. Už svetimo turto pasisavinimą ir iššvaistymą atsako ir juridinis asmuo

Turto iššvaistymas nuo vagystės skiriasi dar ir kaltės forma. Turtas gali būti iššvaistomas tyčia ir dėl neatsargumo, o pagrobiamas tik tyčia. Taip pat turto iššvaistymą nuo vagystės skiria tai, kad svetimas turtas ir turtinė teisė perleidžiami tretiesiems asmenims jų nepasisavinant. Pavyzdžiui, bendrovė turi teisę į skolos grąžinimą, tačiau direktorius oficialiai duoda sutikimą skolininkui perkelti šią skolą kitam asmeniui, kuris yra nemokus.¹⁴³

---

¹⁴² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.

¹⁴³ FEDOSIUK, O. Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė. *Jurisprudencija*, 2004, 60(52), p. 90.

Užsienio valstybėse (pavyzdžiui, Rusijoje, Vokietijoje, Estijoje, Lenkijoje) turto pasisavinimas arba iššvaistymas nuo vagystės skiriasi pagal analogiškus požymius.

4.4. Vagystė ir radinio pasisavinimas

Esminis radinio pasisavinimo (LR BK 185 str.) ir vagystės skirtumas – nusikalstamos veikos dalykas. Radinio pasisavinimo dalyku gali būti tik lobis, svetimi didelės vertės (virš 250 MGL) daiktai ir svetimos didelės mokslinės istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės. Daiktai turi būti rasti ar atsitiktinai kaltininkui patekę ir jų šeimininkas nežinomas ir net nenumanomas iš daikto savybių.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas baudžiamojoje byloje Nr.2K-621/2003 išaiškino, kad radinio pasisavinimo dalykas yra pamestas daiktas, t.y. daiktas, netekęs faktiško šeimininko valdymo. Jei rasto daikto savininkas yra žinomas ar lengvai nustatomas, ar daiktai pamesti kaltininko akivaizdoje, tai kaltininko veika kvalifikuojama kaip vagystė.

D.N. S.L. mobiliojo ryšio telefoną rado įvykio vietoje, t.y. netoli nuo gulinčio nukentėjusiojo, kuris dėl sunkaus kūno sužalojimo jau negalėjo rūpintis savo daiktais, ir D. N. tai žinojo. Esant tokioms nustatytoms aplinkybėms, mobiliojo ryšio telefonas negali būti pripažįstamas radiniu. Rasto telefono neteisėtas pasisavinimas pagrįstai pripažintas vagyste.¹⁴⁴

Skiriasi vagystės ir radinio pasisavinimo subjekto amžius. Už radinio pasisavinimą atsako sulaukęs 16 metų pakaltinamas fizinis asmuo, o už vagystę – 14 metų.

---

¹⁴⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. spalio 28 d. nutartis b. b. Nr.2K-621/2003.

5. BAUSMĖS UŽ VAGYSTES IR JŲ SKYRIMAS

Nors baudžiamajame įstatyme numatoma, kad asmenis padariusius vagystes, tam tikrais atvejais galima atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės,¹⁴⁵ tačiau paprastai už svetimo turto pagrobimą yra skiriamos bausmės. Įstatymų leidėjas numato, kad už svetimo turto pagrobimą gali būti taikomos šios bausmių rūšys: viešieji darbai, bauda, laisvės apribojimas, areštas, terminuotas laisvės atėmimas (LR BK 178 str.). LR BK 178 str. sankcijoje išvardijamos tik bausmių rūšys (nuo švelniausios iki griežčiausios) nenurodant jų dydžių, išskyrus terminuoto laisvės atėmimo bausmę. Bausmės LR BK diferencijuojamos atsižvelgiant į vagystės pavojingumą. Visuomenė visiškai pritaria įstatymų leidėjo suformuotai nuostatai, kuo sunkesnė nusikalstama veika, tuo griežtesnė bausmė nusikaltusiam asmeniui.¹⁴⁶ LR BK 178 str. sankcijoje nurodoma, kad už paprastos vagystės padarymą asmeniui gali būti paskirta: viešieji darbai, bauda, laisvės apribojimas, areštas arba laisvės atėmimo bausmė iki 3 metų (BK 178 str.1 d.), už kvalifikuotą vagystę, nurodytą BK 178 str. 2 d., nenumatoma švelniausia bausmės rūšis „viešieji darbai“, o laivės atėmimo bausmė didesnė - iki 6 metų; už itin kvalifikuotą vagystę, nurodytą BK 178 str. 3 d., įstatymų leidėjas numato tik laisvės atėmimo bausmę iki 8 metų. Nepilnamečiui gali būti paskirta pusė laisvės atėmimo bausmės numatytos LR BK 178 str. dalies sankcijoje pagal kurią jis teisiamas (LR BK 91 str.). Kadangi LR BK 178 str. sankcijose nenustatyta minimali laisvės atėmimo bausmė, tai pagal LR BK 50 str. 2 d. nuostatas minimali laisvės atėmimo bausmė už vagystes (pilnamečiams ir nepilnamečiams asmenims) yra 3 mėnesiai. Už nedidelės vertės turto vagystę gali būti paskirtos šios bausmės: viešieji darbai, bauda; laisvės apribojimas; areštas (LR BK 178 str. 4 d.).

Konstitucijos 109 str. 1 d. nurodo, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai. Todėl bausmę skiria, t.y. bausmės rūšį parenka tik iš LR BK 178 str. sankcijoje išvardintų bausmių ir konkretų bausmės dydį nustato, tik teismas vadovaudamasis LR BK bendrosios dalies nuostatomis. Teismui prokuroro siūlymas dėl kaltinamajam skirtinos bausmės nėra privalomas.

---

¹⁴⁵ LR BK VI skyriuje nurodoma, kad asmuo nuo baudžiamosios atsakomybės gali būti atleistas: kai asmuo ar veika praranda pavojingumą, dėl nusikalstamos veikos mažareikšmiškumo, kai kaltininkas ir nukentėjęs susitaiko, kai yra lengvinančių aplinkybių, kai asmuo aktyviai padėjo atskleisti organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo narių padarytas nusikalstamas veikas arba pagal laidavimą.

¹⁴⁶ PIESLIAKAS, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė: Aplinkybės darančios įtaką baudžiamajai atsakomybei, ir nusikalstamos veikos teisiniai padariniai*. Antroji knyga. Vilnius, 2008, p. 210.

Marijampolės rajono apylinkės teisme per 2010 metus buvo išnagrinėta 91 tik vagystės byla.¹⁴⁷ Skiriant bausmes atsižvelgta į vagystės pavojingumo laipsnį, kaltininko asmenybę ir amžių, kaltės formą ir rūšį, padarytos vagystės motyvus ir tikslus, vagystės stadiją, atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, bendrininkavimo formą ir rūšį. Už vagystes paskirta net 45 laisvės atėmimo bausmės, nors ši bausmės rūšis paprastai netaikoma pirmą kartą teisiamiesiems asmenims. Didžiausia laisvės atėmimo bausmė – 4 m. ir 8 mėn. (prokuroras siūlė 2 m. 6 mėn.) paskirta baudžiamojoje byloje Nr. 1-92-416/2010 už vagystes pagal LR BK 178 str. 2 d., nes R. G., neišnykus teistumui už anksčiau padarytą tyčinį nusikaltimą, 2009-05-21 įsibrovė į J. Totoraičio mokyklos patalpas ir pagrobė iš jos žoliapjovę, tą pačią dieną apvogė V.M. garažą.¹⁴⁸

Mažiausia laisvės atėmimo bausmė – 6 mėn. (prokuroras siūlė 10 mėn.) paskirta už vagystę pagal LR BK 178 str. 1 d. baudžiamojoje byloje Nr. N1-134-564/2010, nes D.B. 2009-05-14 įsilaužęs į J.K. butą pagrobė iš jo įvairių daiktų.¹⁴⁹ Reikėtų pasakyti, kad D. B. veika turėtų būti kvalifikuota pagal LR BK 178 str. 2 d.

Tačiau už pasikėsinimą padaryti vagystę pagal LR BK 178 str. 1 d. baudžiamojoje byloje Nr. 1-268-610/2010 paskirta 7 mėn. (prokuroras siūlė 8 mėn.) laisvės atėmimo bausmė.¹⁵⁰

Išnagrinėjus 2010 m. Marijampolės rajono apylinkės teismo vagysčių baudžiamąsias bylas, galima pasakyti, kad teismas už vagystes dažniausiai skyrė mažesnes už sankcijos vidurkį ir mažesnes nei siūlė prokuroras (tik minėtoje byloje paskyrė didesnę) terminuoto laisvės atėmimo bausmes.

Laisvės apribojimo bausmė dažniausiai skiriama pirmą kartą teisiamiesiems asmenims. Marijampolės rajono apylinkės teismas per 2010 m. už vagystes paskyrė 30 šios rūšies bausmių.¹⁵¹ Teismas, skirdamas laisvės apribojimo bausmę, labai dažnai nustato vieną ar kelis draudimus ar įpareigojimus (LR BK 48 str. 4 d.).

Pavyzdžiui, baudžiamojoje byloje Nr. 1-399-416/2010 J. T. 2010 m. birželio 4 d. parduotuvėje „Tuja“ pagrobė iškritusius iš K. V. kišenės 200 Lt., pagal LR BK 178 str.

---

¹⁴⁷ *Baudžiamųjų bylų nagrinėjimų I instancijos teismuose apskaitos registras, patvirtintas Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros vyriausiojo prokuroro 2009 m. lapkričio 23 d. pagal Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros 2010 m. dokumentacijos planą* Nr. 5-116. Šio darbo tikslais nagrinėtos tik vagysčių be sutapčių su kitomis nusikalstamomis veikomis baudžiamosios bylos.

¹⁴⁸ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. kovo 26 d. nuosprendis b. b. Nr. 1-92-416/ 2010.

¹⁴⁹ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. kovo 25 d. nuosprendis b. b. Nr. N1-134-564/2010.

¹⁵⁰ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. gegužės 5 d. nuosprendis b. b. Nr. 1-268-610/ 2010.

¹⁵¹ *Baudžiamųjų bylų nagrinėjimų I instancijos teismuose apskaitos registras, patvirtintas Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros vyriausiojo prokuroro 2009 m. lapkričio 23 d. pagal Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros 2010 m. dokumentacijos planą* Nr. 5-116.

4 d. jam paskirta 5 mėn. laisvės apribojimo bausmė ir įpareigojimas neatlygintinai išdirbti 50 val. per 4 mėn. rūpybos įstaigose.¹⁵²

M. J. paskirta 6 mėn. laisvės apribojimo bausmė ir įpareigojimas būti namuose nuo 22 val. iki 06 val., bei uždrausta lankytis kur žaidžiami azartiniai žaidimai. M. J. nuteistas pagal LR BK 178 str. 2 d., kad 2010 m. kovo 27 d. iš V.G. pagrobė piniginę su 1500 Lt.¹⁵³

Didžiausią laisvės apribojimo bausmę - 1 m. 7 mėn., 2010 m Marijampolės rajono apylinkės teismas už vagystę pagal 178 str. 2 d. paskyrė baudžiamojoje byloje Nr.1-11-537/2010.¹⁵⁴

Pažymėtina, kad teismas retai skiria baudos bausmę už svetimo turto pagrobimą, motyvuodamas tuo, kad dažniausiai vagystes padaro nedirbantys asmenys. Marijampolės rajono apylinkės teisme per 2010 m. už vagystes paskirtos tik 8 baudos bausmės.¹⁵⁵ Mažiausia baudos bausmė – 4 MGL dydžio, paskirta už vagystę, numatytą LR BK 178 str. 4 d..¹⁵⁶

Dėl viešųjų darbų bausmės skyrimo formuojasi ydinga teismų praktika. Ši bausmės rūšis retai skiriama, motyvuojant tuo, kad reikalingas asmens sutikimas. Tačiau įstatymų leidėjas nurodo, jei bausmės vykdymo institucija negauna raštiško nuteistojo sutikimo atlikti viešuosius darbus, teismas šios institucijos teikimu nutartimi viešųjų darbų bausmę gali pakeisti bauda arba areštu pagal LR BK 47, 49, 65 straipsnių taisyklės (LR BK 46 str.).

Arešto bausmės skyrimą teisininkų teigimu riboja tai, kad kaltininkas dirba ir turi šeimą, vaikų, kuriais turi rūpintis, juos išlaikyti. Ši bausmės rūšis skiriama daugiausia tiems kaltinamiesiems, kurie neturi gyvenamosios vietos, dažnai vagiliauja.

Be to, įstatymų leidėjas numato, kad už vagystes gali būti skiriamos baudžiamojo¹⁵⁷ ir auklėjamojo poveikio priemonės ir priverčiamosios medicinos priemonės¹⁵⁸. Tačiau šios priemonės skiriamos ypatingai retai. Per 2010 m. Marijampolės

¹⁵² Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. spalio 8 d. nuosprendis b. b. Nr. 1-399-416/ 2010.

¹⁵³ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. balandžio 6 d. nuosprendis b.b. Nr. N1-242-537/ 2010.

¹⁵⁴ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. vasario 17 d. nuosprendis b. b. Nr. 1-11-537/2010.

¹⁵⁵ *Baudžiamųjų bylų nagrinėjimų I instancijos teismuose apskaitos registras, patvirtintas Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros vyriausiojo prokuroro 2009 m. lapkričio 23 d. pagal Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros 2010 m. dokumentacijos planą* Nr. 5-116.

¹⁵⁶ Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. lapkričio 8 d. nuosprendis b. b. Nr.1-485-416/2010.

¹⁵⁷ Pagal LR BK 67 str. baudžiamojo poveikio priemonės skiriamos tik nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės atleistam asmeniui.

¹⁵⁸ Pagal LR BK 98 str. priverčiamosios medicinos priemonės taikomos asmenims, teismo pripažintiems nepakaltinamais ar ribotai pakaltinamais, asmenims, kuriems po nusikalstamos veikos padarymo ar bausmės paskyrimo sutriko psichika ir dėl to jie negali suvokti savo veiksmų esmės ar jų valdyti.

rajono apylinkės teismas paskyrė tik 2 priverčiamąsias medicinos priemones asmenims padariusiems vagystes¹⁵⁹

Nors įstatymų leidėjas numato, kad nepilnamečiui, kuriam vagystės dieną nebuvo suėję 14 metų, Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka gali būti taikomos auklėjamojo poveikio ar kitos priemonės (LR BK 13 str. 3 d.), tačiau praktikoje už mažamečių, kurie vagystės metu nėra sulaukę įstatymo numatyto baudžiamojo amžiaus (14 metų), padarytą veiką dažniausiai atsako tėvai pagal LR ATPK 181 str. 1 d. (kaip už tėvų valdžios nepanaudojimą).

Pavyzdžiui, ikiteisminio tyrimo byloje Nr. 64-1-01482-09 nutrauktas ikiteisminis tyrimas dėl atviro svetimo turto pagrobimo pagal LR BK 178 str. 2 d. ir pavesta Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato nepilnamečių reikalų pareigūnų veiklos grupei spręsti klausimą dėl T.K. ir R.K. tėvų atsakomybės pagal LR ATPK 181 str. 1d., nes nepilnamečiai: T.K., gimęs 1997-08-15, ir R.K., gimęs 1996-03-07, 2009-12-20 apie 14.00 val. pašėpupyje, Marijampolės mieste, pamatę pagyvenusią moteriškę, veikdami bendrai, iš rankų atėmę rankinę su joje esančiais daiktais, nusikalstamos veikos padarymo metu neturėjo 14 metų amžiaus, nuo kurio atsiranda baudžiamoji atsakomybė pagal LR BK 178 str.2 d..¹⁶⁰

Manychiau jog daugiau tikėtina, kad mažametis ateityje nevogs, jei už svetimo turto pagrobimą jam bus taikomos auklėjamojo poveikio priemonės, t.y. atsakys pats.

Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas numato, kad laisvės atėmimo bausmės vykdymas gali būti atidėtas, jei bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo (LR BK 75 str. 1 d.). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas baudžiamojoje byloje Nr. 2K-160/2009 išaiškino, kad, sprendžiant bausmės vykdymo atidėjimo klausimą, ypač svarbu įvertinti kaltininko asmenybę, nes tai lemia, ar bus pasiekti bausmės tikslai, ir tenkino Šiaulių apygardos prokuratūros prokurorės kasacinį skundą: panaikinti V. U. pagal BK 22 str. 1 d.ir 178 str. 2 d. paskirtos vienerių metų laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą pagal BK 75 str. kasatorė motyvuoja, jog pirmosios instancijos teismas teisingai nurodė, kad V. U. yra recidyvistas, nes naują tyčinį apysunkį nusikaltimą, televizoriaus „Vido“ vagystę įsibraunant pagal LR BK 178 str. 2 d. iš A.S., padarė neišnykus teistumui

---

¹⁵⁹ *Baudžiamųjų bylų nagrinėjamų I instancijos teismuose apskaitos registras, patvirtintas Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros vyriausiojo prokuroro 2009 m. lapkričio 23 d. pagal Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros 2010 m. dokumentacijos planą Nr. 5-116.*

¹⁶⁰ Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros 2010 m. birželio 30 d. nutarimas Nr. 15-1482/ 2010 dėl ikiteisminio tyrimo bylos NR. 64-1-01482-09 nutraukimo.

(BK 97 straipsnis), o apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai „recidyvisto“ teiginį iš Telšių rajono apylinkės teismo nuosprendžio aprašomosios dalies pašalino.¹⁶¹

Išnagrinėjus 2010 m. Marijampolės rajono apylinkės teismo praktiką, darytina išvada, kad už vagystes teismas dažniausiai skiria terminuoto laisvės atėmimo bausmę. Manychiau, kad bausmės tikslų¹⁶² pasiekimą lemia ne bausmės griežtumas, o neišvengiamumas. Kaip teigia J.Dermontas (2005), įstatymų ir bausmių griežtinimas negali sustabdyti nusikalstamumo, o atvirkščiai – tik paruošia palankią dirvą jo plitimui. Visuomenėje prasideda psichosocialinių ydų plėtra.¹⁶³ Paprastai laisvės atėmimo bausmė tampa dar vienu išgyvenimo būdu. Kaip ir daugelyje pasaulio valstybių Lietuvoje už svetimo turto vagystę galėtų būti dažniau skiriamos baudos ir arešto bausmės.

Paminėtina, kad įvairiose valstybėse bausmių skyrimas labai skiriasi. Antai, Anglijos teisėje apskritai nėra įstatymo, kuriame būtų formuluojama bausmių sistema ir bendrosios bausmių skyrimo taisyklės. Yra tik sankcijos už konkrečius nusikaltimus. Teisėjas pats sprendžia kokios rūšies ir kokio dydžio bausmę skirti. Visus jam atrodančius reikšmingus skiriant bausmę veiksnius jis vertina laisvai vadovaudamasis savo teisine sąmone. Įstatymuose nenurodomos nei atsakomybę lengvinančios, nei sunkinančios aplinkybės. Žinių apie atskirų veiksnių įtaką skiriant bausmę teismai semiasi iš teorinių veikalų ir teismų praktikos apibendrinimų.

JAV bausmių skyrimo nuostatos yra labai išsamiai reglamentuotos nustatant kiekvieno veiksnio įtaką skiriant bausmę. Jungtinių Valstijų bausmių skyrimo komisija kasmet leidžia „Bausmių skyrimo vadovą“, kuriame ne tik apibendrina teismų praktiką, bet ir nustato įvairių veiksnių įtaką skiriant bausmę. Šių taisyklių turi laikytis teismai.¹⁶⁴

---

¹⁶¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. balandžio 07 d. nutartis b. b. Nr.2K-160/2009.

¹⁶² Svarbiausi bausmės tikslai: teisingai nubausti nusikalstamą veiką padariusį asmenį ir sulaikyti nuo naujų nusikalstamų veikų darymo (LR BK 41 str.).

¹⁶³ PRAKAPAS, R., KATINAITĖ, R. *Nuteistų asmenų resocializacija: socialinė komunikacija ir edukacinių lūkesčių realizavimas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 04 20]. Prieiga per internetą: <<http://www.minfolit.lt/arch/17501/17808.pdf>>

¹⁶⁴ PIESLIAKAS, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė: aplinkybės, darančios įtaką baudžiamajai atsakomybei, ir nusikalstamos veikos teisiniai padariniai*. Antroji knyga. Vilnius, 2008, p. 247.

IŠVADOS

1. Vagystė - tai neteisėtas slaptas arba atviras svetimo turto pagrobimas.
2. Vagystės dalykas – tai fiziniam ar juridiniam asmeniui, valstybei ar savivaldybei priklausantys, materialūs, kilnojami ar nuo nekilnojamo daikto atskirti, gyvi ir negyvi, bet kokios formos, tūrio ar būklės, ar išvaizdos, savarankiškai ar nuo pagrindinio daikto atskirti, ekonominę vertę turintys, konkretūs daiktai.
3. Paprastai vagystės kaip nusikaltimo, baudžiamojo nusižengimo ir administracinės teisės pažeidimo atskyrimo kriterijus yra pagrobto turto vertė, tačiau, esant šią veiką kvalifikuojantiems požymiams, nepaisant pagrobto turto vertės, vagystė tampa nusikaltimu.
4. Neretai teismų praktikoje kyla klausimas, kada vagystę reikėtų laikyti baigta. Atsižvelgiant į tai: kad turtinė žala daikto savininkui ar teisėtam valdytojui padaroma kai kaltininkas pasisavina paimtą svetimą turtą, kad kaltininkas gali savanoriškai atsisakyti baigti vagystę, kad kaltininkas gali būti sulaikytas dar neužvaldęs svetimo daikto, vagystę reikėtų laikyti baigta tada, kai vagis su paimtu daiktu pasišalina iš vagystės vietos ir įgyja realią galimybę svetimą turtą valdyti kaip savą. Suvartojamų daiktų ir pavogtų daiktų, kurių reikalinga tik dalis, vagystę reikėtų laikyti baigta nuo realios turtinės žalos turto (daikto) savininkui atsiradimo momento.
5. Statistikos duomenys rodo, kad vagystė - dažniausiai nepilnamečių padaroma nusikalstama veika. Todėl, įvertinus nepilnamečių sąmoningumo lygį, vagystės subjektas yra pakaltinamas fizinis asmuo, kuris nusikalstamos veikos padarymo metu buvo sulaukęs 14 metų amžiaus.
6. Kartais asmuo paima svetimą automobilį be savininko žinios, neturėdamas tikslo jį pasisavinti, o tik norėdamas laikinai pasinaudoti. Todėl baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą pasinaudojimą transporto priemone reikėtų reglamentuoti specialiaame BK straipsnyje, o tokiu pasinaudojimu pripažinti tik tuos atvejus, kai kaltininkas grąžina automobilį savininkui. Kad baudžiamoji atsakomybė kiltų pagal kaltininko tyčios kryptingumą, bet būtų išvengta įdingos praktikos formavimosi tarp teisės pažeidėjų, reikėtų suvienodinti bausmių rūšis ir dydžius už automobilio vagystę ir neteisėtą pasinaudojimą transporto priemone.

7. Teismų praktikoje kartais kyla problemų dėl didelės mokslinės, istorinės ir kultūrinės reikšmės turinčių vertybių vagystės kvalifikavimo. Siekiant išvengti objektyvaus pakaltinamumo, visais atvejais šių vertybių pagrobimas turėtų būti inkriminuojamas atsižvelgiant į kaltininko tyčios kryptingumą.
8. Dažnai praktikoje vagystė painiojama su plėšimo, sukčiavimo, turto pasisavinimo ar iššvaistymo ir radinio pasisavinimo nusikalstamomis veikomis. Išnagrinėjus šių nusikalstamų veikų sudėtis darytina išvada, kad vagystė nuo plėšimo skiriasi tik vienu požymiu – svetimo turto pagrobimo būdu. Plėšime svetimas turtas pagrobiamas panaudojant smurtą ar kitaip atimant galimybę priešintis, o vagystė – nesmurtinis svetimo turto pagrobimas. Sukčiavimą nuo vagystės skiria apgaulė. Sukčiaujant apgaulė yra svetimo turto pagrobimo būdas, o vagystėj – tik priemonė priėti prie svetimo turto. Be to sukčiavimo dalykas yra platesnis: svetimas turtas ir turtinės teisės, turtinės prievolės, o vagystės dalykas tik svetimas turtas. Vagystės ir svetimo turto pasisavinimo ar iššvaistymo esminis skirtumas - specialus subjekto požymis. Kaltininkas pasisavinamo ir iššvaistomo turto ar turtinės teisės atžvilgiu, turi turėti specialius įgaliojimus, t.y. šis turtas turi būti kaltininkui oficialiai patikėtas ar jo žinioje esantis, turtinė teisė oficialiai suteikta, o vagystės subjektas neturi specialių požymių. Vagystės ir radinio pasisavinimo pagrindinis skirtumas - nusikalstamos veikos dalykas. Radinio pasisavinimo dalykas – tik pamesti daiktai, t.y. daiktai netekę faktiško šeimininko valdymo, kurių kaltininkas nežinomas ir nenumanomas, o vagystės dalykas – svetimas turtas, kurio savininkas yra žinomas.
9. Išnagrinėjus Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 metų praktiką, galima teigti, kad už vagystę teismas dažniausiai skiria terminuoto laisvės atėmimo bausmę. Įvertinus tai, kad bausmių griežtinimas lemia psichosocialinių ydų plėtrą visuomenėje ir laisvės atėmimo bausmė tampa dar vienu išgyvenimo būdu, kaip ir daugelyje pasaulio valstybių Lietuvoje už svetimo turto vagystę galėtų būti dažniau skiriamos baudos ar arešto bausmės.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos teisės norminiai aktai:

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija. V.Ž., 1992, Nr.33-1014 (aktuali redakcija).
2. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. V.Ž., 2000, Nr. 89-2741 (aktuali redakcija).
3. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas. V.Ž., 1985, Nr. 1-1 (aktuali redakcija).

Užsienio šalių teisės norminiai aktai:

1. Уголовный кодекс Дании. Санкт-Петербург, 2001.
2. Уголовный кодекс Эстонской Республики. Санкт-Петербург, 2001.
3. Уголовный кодекс Франции. Санкт-Петербург, 2002.
4. Уголовный кодекс Испании. Москва, 1998.
5. Уголовный кодекс Республики Польша. Санкт-Петербург, 2001.

Tarptautiniai teisės aktai:

1. 1948 m. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 10].

Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=278385&p_query=&p_tr2=>

Specialioji literatūra:

1. DRAKŠIENĖ, A. Baudžiamoji atsakomybė už vagystę. *Teisė*, 2000, nr.37,p16-33.
2. DRAKŠIENĖ, A. Pakaltinamumas kaip nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės prielaida. *Teisė*, 2006, nr. 58, p. 54-67.
3. DRAKŠIENĖ, A.; STAUSKIENĖ, E. *Nusikaltimai nuosavybei Lietuvos ir kitų šalių baudžiamuosiuose įstatymuose*. Vilnius, 1998.
4. FEDOSIUK, O. Nuosavybė ir turtas Civiliniame ir baudžiamajame kodeksuose. *Jurisprudencija*, 2002, nr. 28 (20), p. 80-86.

5. FEDOSIUK, O. Turtinė nauda kaip nusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė. *Jurisprudencija*, 2004, nr. 60 (52), p. 82-95.
6. JOVAIŠAS, K. Nusikaltimai nuosavybei. *Verslo ir komercinė teisė*, 1999, nr. 4-5.
7. IVOŠKA, G., et al. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras*. Specialioji dalis (99-212 straipsniai). Vilnius, 2009.
8. KIŠKIS, A. Nusikalstamumas Lietuvoje: ką pakeitė teisės reforma. *Jurisprudencija*, 2006, nr. 3 (81), p. 32-39.
9. КРИГЕР, Г. А. *Квалификация хищений социалистического имущества*. Москва, 1971.
10. MAKSIMAITIS, M., et al. *Lietuvos teisės istorija*. Vilnius, 2002.
11. МИХЛИН, В. И., et al. *Комментарий к уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва, 2008.
12. НАУМОВ, А.В. *Р.Российское Уголовное право*. Особенная часть (главы I-X). Москва, 2007. 2 т .
13. PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Bendroji dalis. 2-asis leid. Vilnius, 1998.
13. PAVILONIS, V., et al. *Baudžiamoji teisė*. Specialioji dalis. 1 knyga. Vilnius, 2000.
14. PIESLIAKAS, V. *Mokymas apie nusikaltimą ir nusikaltimo sudėtį*. Mokymo leidinys. Vilnius, 1996.
15. PIESLIAKAS, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė: baudžiamasis įstatymas ir baudžiamosios atsakomybės pagrindai*. Pirmoji knyga. Vilnius, 2006.
16. PIESLIAKAS, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė: aplinkybės, darančios įtaką baudžiamajai atsakomybei, ir nusikalstamos veikos teisiniai padariniai*. Antroji knyga. Vilnius, 2008.
17. VOSYLIŪTĖ, A. Vagystės baigtumo nustatymo problemos Lietuvos Respublikos teismų praktikoje. *Teisė*, 2007, nr. 64, p. 135-155.
18. WESSELS, J. *Baudžiamoji teisė: baudžiamoji veika ir jos struktūra*. Bendroji dalis. Vilnius, 2003.
19. ЗДРАВОМЫСЛОВА, Б. В. *Уголовное право Российской Федерации*. Москва, 1999.

Praktinė medžiaga:

1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 1998 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr. 8 dėl teismų praktikos sukčiavimo ir turto pasisavinimo arba iššvaistymo baudžiamosiose bylose (BK 274 ir 275 str.).
2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2005 m. birželio 23d nutarimas Nr. 52 dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.
3. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. spalio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr.2K-621/2003.
4. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus išplėstinės septynių teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-232/2007.
5. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. balandžio 07 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr.2K-160/2009.
6. Lietuvos Aukščiausiojo teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 balandžio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-189/2009.
7. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. vasario 17 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-11-537/2010.
8. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. kovo 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-134-564/2010.
9. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. kovo 26 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-92-416/2010.
10. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. balandžio 6 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-242-537/2010.
11. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. gegužės 3 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-268-610/2010.
12. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. rugsėjo 01 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-377-564/2010.
13. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. rugsėjo 20 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. N1-329-571/2010.
14. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. spalio 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-399-416/2010.
15. Marijampolės rajono apylinkės teismo 2010 m. lapkričio 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-485-416/2010.

16. Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros 2010 m. birželio 30 d. nutarimas Nr. 15-1482/10 dėl ikiteisminio tyrimo bylos Nr. 64-1-01482-09/2010 nutraukimo.
17. Baudžiamųjų bylų nagrinėjamų I instancijos teismuose apskaitos registras, patvirtintas Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros vyriausiojo prokuroro 2009 m. lapkričio 23 d. pagal Marijampolės rajono apylinkės prokuratūros 2010 m. dokumentacijos planą Nr. 5-116.

Elektroniniai šaltiniai:

1. *Deutsch Strafgesetzbuch* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 20]. Prieiga per internetą: <<http://www.datenschutz-berlin.de/recht/de/rv/szprecht/stgb/index.htm>>
2. *Kazimiero teisyne* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 10]. Prieiga per internetą: <<http://lt.wikipedia.org/wiki/>>
3. Nusikalstamumas Lietuvoje pernai augo- ATN. Lt [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 11]. Prieiga per internetą: <<http://kriminalai.atn.lt/straipsnis/17338/nusikalstamumas-lietuvoje-pernai-augo>>
4. Nusikalstamumo lygis šalyje išlieka aukštas [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 11]. Prieiga per internetą: <<http://apielietuva.info/2010/03/05/nusikalstamumo-lygis-salyje-islieka-aukstas/>>
5. FEDOSIUK, O. *Paskaitų konspektai* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 02 20]. Prieiga per internetą: <http://www.mruni.lt/mru_ltdokumentai/katedros/baudziamosios_teises_katedra/>
6. Polizeiliche Kriminalstatistik 2002 Bundesrepublik Deutschland. Bundeskriminalamt [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 11]. Prieiga per internetą: <<http://www.bundeskriminalamt.de/pks/pks2002/index2.html>>
7. Statistinių duomenų apie 2009 m. užregistruotas nusikalstamas veikas, kurių padarymu įtariami (kaltinami) nepilnamečiai, apie nepilnamečius, kurie įtariami (kaltinami) padarę nusikalstamą veiką, bei nuo nusikalstamų veikų nukentėjusius vaikus, analizė [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 02 01]. Prieiga per internetą: <http://www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu_failai/Rysiu_su_visuomene_sk/visokie/ataskaita_a_pie_vaikus_2009_pat.pdf>
8. *The Swedish Penal Code* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 01 10]. Prieiga per internetą: <<http://wings.buffalo.edu/law/bclc/sweden.pdf>>

9. VOSYLIŪTĖ, A. *Baudžiamoji atsakomybė už kvalifikuotą vagystę* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 03 03]. Prieiga per internetą: <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2009~D_20090707_154604-84556/DS.005.0.01.ETD>
10. PRAKAPAS, R; KATINAITĖ, R. *Nuteistų asmenų resocializacija: socialinė komunikacija ir edukacinių lūkesčių realizavimas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2010 04 20]. Prieiga per internetą: <<http://www.minfolit.lt/arch/17501/17808.pdf>>

SANTRAUKA

Vagystė – viena iš visais laikais dažniausiai padaromų nusikalstamų veikų, ne tik Lietuvoje bet ir kitose valstybėse, kuri pažeidžia konstitucinę asmens teisę į nuosavybę. Vagystė – dažniausiai nepilnamečių padaroma nusikalstama veika. 2009 m. beveik pusę (47,6 proc.) nepilnamečių įvykdytų nusikalstamų veikų sudarė vagystės – 1915. Vaikai taip pat daugiausia nukenčia nuo vagysčių ir plėšimų.

Darbe atliekama įstatymų, reglamentuojančių baudžiamąją atsakomybę už vagystę Lietuvos Respublikoje, istorinė apžvalga, atskleidžiama vagystės samprata, sudėtis, vagystę kvalifikuojantys požymiai, vagystės skirtumai nuo kitų nusikalstamų veikų nuosavybei, bausmių už vagystę reglamentavimas ir skyrimas, aiškinant teisės normų turinį, analizuojant teismų praktiką, pateikiant teorinę medžiagą, teisininkų nuomones, lyginant vagystės reglamentavimą Lietuvoje ir užsienio valstybėse, pateikiamos išvados.

Darbas turėtų būti naudingas aiškinant ir taikant baudžiamojo įstatymo nuostatas praktikoje, darant baudžiamojo įstatymo pataisas, kaip mokomoji priemonė teisės studentams.

SUMMARY

At all times, theft has been one of the most frequently committed crime actions not only in Lithuania, but also in other countries which violate the constitutional human right to property. Theft is a criminal action more commonly committed by the young persons. In 2009, theft made up about half (47.6 percent) of all criminal actions committed by the youth – 1915. The children are also most often the victims of theft and robbery.

The paper presents a historical survey of laws regulating criminal liability for the theft in the Republic of Lithuania, reveals the theft concept, content, elements categorizing the theft, dissimilarities of theft from the other property offences and regulation and infliction of penalties for the theft by clarifying the content of legal norms, analysing the judicial practice, providing theoretical material and lawyers' points of view and comparing the theft regulation in Lithuania and foreign countries, as well as, gives the conclusions made.

The paper may be helpful in interpreting and applying in practice the criminal code provisions, when introducing the changes into the code of criminal law and as a tutorial for law students.